

СЪЯЧЪ

ПОЛУГЪСЕЧНО ИЛЮСТРОВАННО СПИСАНИЕ

ЗА

ЕКОНОМИЯ, ЗЕМЛЕДѢЛИЕ И СКОТОВЪДСТВО

ОРГАНЪ

НА

Земледѣлческото Дружество

„СЪЯЧЪ“

Въ с. Джаферлии, Варнен. околия

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
Горчива изъ вѣрна истина отъ J	361
Монастиръ „Св. Константинъ“ (слѣдва) Ю. Пемпревъ	369
Замѣшаването на рѣчни трудъ съ машиненъ Т. III	373
Врѣдителна ли е къртицата? Слѣбичава А. Ив. Явасице	376
Животнитѣ показватъ врѣмето. Пенанимъ	381
Заковѣтъ за горитѣ отъ П. Г. Константиновъ	383
Околийскитѣ медицински фелдшери Ф-ръ Едуардъ Братийски	385
Добра мѣрка	390
Чумата по добитъка на Туреката граница	392
Демонстрация отъ гладни майки въ гр. Варна. Цѣтчанъ	393
Житната търговия и състояние на посѣвцитѣ другитѣ	396
Държавенъ монополъ на хранитѣ J	401
Разни: Скарки, реколтата на виното прѣзъ 1897 г., Прѣселения, ново сръдство и противъ филонсерата; А-тво „Дѣятелностъ“ въ гр. Бургасъ; Български земледѣлческо-промишленъ музей; Нови читалища; Похвална инициатива; Сѣлото учители се омажватъ; Облаквания, в. „Сила“, Варненската сѣр. работилница; Прѣпорѣки; за знание отъ болницитѣ	402
Книжница: а) Земледѣлческитѣ здруги въ сѣрбия; б) Изложение везерни, състояние на Пловдивски окръгъ; в) Годишна книга за Благ. Земледѣтъ; д) Сръдство противъ махата; училищни отчети	413
Бюлетени	423
Къль абонатитѣ им	424

ВАРНА

ПЕЧАТНИЦА Н. ПЕТРОВЪ

1898

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1898 ГОДЪ НА ЖУРНАЛЪ
 XIV X IV
 ГОДЪ ИЗДАВАНІЯ Н О В Ъ ГОДЪ ИЗДАВАНІЯ
 1898 г. 1898 г.

иллюстрированный душевѣльный вѣстникъ современной жизни,
 поэтики, литературы, науки, искусства и прикладныхъ знаній

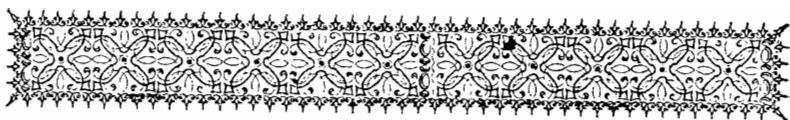
 за 24 рубля

безъ всякой доплаты за пересылку премій подписчики „НОВИ“ по-
 лучаютъ въ 1898 году, съ доставкой и пересылкою за
 границу, слѣдующія шесть изданій:

1) ЖУРНАЛЪ Н О В Ъ 24 выпуска въ фор- матѣ наибольшихъ европейскихъ иллюс- траций	2) Особый иллюстрированный ОТДѢЛЪ МОЗАИКА (24 выпуска), составляющій вѣстъ бы самостоятельный жур- наль по прикладнымъ знаніямъ, заключающій въ себѣ 16 рубрикъ	3) ЖУРНАЛЪ Л И Т Е Р А Т У Р Н Ы Е С Е М Е Й Н Ы Е В Е Ч Е Р А (составъ для семейнаго че- нія) 12 ежемесячныхъ книжекъ романовъ в пакетахъ.
4) ВОСЕМЬ ПЕРЕКЛЕТЕННЫХЪ ТОМОВЪ знаменитаго собранія сочиненій П. И. ШЕЛЬНИКОВА (АНДРЕЯ ПЕЧЕРСКАГО)	5) ЧЕТЫРЕ ПЕРЕКЛЕТЕННЫЕ ТОМА знаменитаго собранія сочиненій ВЛ. КР. ДАДЯ (Казака Луганскаго)	6) ДВѢ РОСКОШНО ПЕРЕКЛЕТЕННЫЯ КНИГЫ формата in-folio, „Живописной Россіи“, посвященныя описанію МОСКВЫ и Москов- промышл. обл.

ГОДОВАЯ ПОДПИСНАЯ ЦѢНА за все вышеописанное
 ния изданія съ пересылкою за границу **24 РУБ.**

Согласно почтовымъ правиламъ за пересылку двухъ книгъ „Жи-
 вописной Россіи“ уплачивается только до русской границы. Дальнѣй-
 шая пересылка ихъ производится за счетъ подписчика, приче-
 мъ за все вносится на хбѣ назначенія по иностранному
 почтовому тарифу одновременно съ доставленіемъ книгъ.
 Разрѣчка платежа допускается, при чемъ при подпискѣ должно
 быть внесено не менѣе 6 руб.; остальные же деньги могутъ вно-
 ситься по усмотрѣнію подписчика ежемесячно, по 3 руб. до ула-
 ты всѣхъ 24 руб. При подпискѣ въ разрѣчку безылитныя преміи
 высылаются только по улагѣ всей подписной суммы.

ОСВЯЧЪ

ПОЛУМѢСЕЧНО ИЛЮСТРОВАННО СПИСАНИЕ

ЗА

ЕКОНОМИЯ, ЗЕМЛЕДѢЛИЕ И СКОТОВЪДСВО

ГОРЧИВА НЪ ВѢРНА ИСТИНА

Настоящиятъ практически вѣкъ, смѣло може да се каже, е вѣкъ на смѣтките и на интереса, затова отъ твърдѣ голѣма важность и значение ще бжде за всѣкого, а особно за нашия селянинъ — земледѣлецъ, да се упѣтва, да се въспитава въ духа на практичността. На селянина — земледѣлецъ трѣбва да се обясни, да се докара да съзнае, че той не трѣбва да полага всичките си сили и старания въ обработванъето на земята само за жито, рѣжъ, ячмiekъ, кукурузъ, но че трѣбва да спекулира въ стопанисванъето и съ други произвѣдѣния, които могатъ по-добре да възнаградятъ неговия трудъ; трѣбва да му се прѣпоръча да обработва земята за всичко, което тя повече ражда и което е по-изгодно и по-доходно за него, за всичко, което не е свързано съ голѣми разноски и трудъ, което очевидно може да му усигори по-охолень и по-лѣгкъ животъ. Той трѣбва съзнателно да се откаже отъ обичта си да обработва земята за произ-

вѣжданье *исключително храни*, съ които, както е извѣстно нѣму и на всички ни, прѣзъ повечето години той неможе да покрива разноснитѣ си и трѣбва да съзнае, че отъ година на година съ тоя видъ земледѣлие той заборчава, гладува и безъ страхъ може да се каже, че той, тоя тукъ на земята крѣтъкъ челѣшки животъ, вмѣсто въ благодѣйствиe прѣкарва въ крайнѣ доживотно бѣдствие и често свършва съ дългове. Имайки прѣдъ видъ хилядитѣ грѣшни българи левоуе, на които износътъ задъ граница ежегодно се увеличава, да вземеме само отъ гр. Варна, между другото за разни овощия — Ябълки, круши, сливи, зарзали, череши, ягоди, маджунъ, вица, разни салати, даже и за кисели краставици и крави масло,*) произвѣдѣния, които можтъ много добрѣ у насъ да се произведатъ, на които на никой начинъ неможе врѣдно да влияе външната конкуренция и съ това да се ползватъ българскитѣ производители, то всѣки отъ насъ би дошелъ до заключение, че богатствата на *Нашата България* би били мнимы, че тя не е земенъ рай, както се въспѣва, а сѣщинска долина на сълзи и бѣднотия, защото вслѣдствие нашето нехайство и невѣжество тя се показва като да не е въ състояние да удовлетвори нуждитѣ ни, да ни продоволствува и храни.

Нѣка всѣки зорко се взрѣ въ живота на нашия селянинъ — земледѣлецъ, на неговата домашна обстановка и наредба, както и на самото негово измѣчено и посърнѣло лице, на което ни най-малко не се забѣлѣзва нито слѣда отъ образа и подобнето Божие, по което е билъ създаденъ, и ще да се убѣди, че коренътъ на това зло се намира въ неразбраното стопанисване, въ едностранчивото обработване на земята — *исключително за храни*. Противъ това още отъ сега трѣбва да се взематъ мѣрки, защото, както се казва още въ началото на тия редовце, сегашното врѣме на спе-

*) Въ града Варна, фирмата Пиваровичъ отъ нѣколко години продава Одеско крѣви масло и цѣли варени кисели краставици — туршия. Колко пѣкъ тужди вина тая година сѣ внесохъ въ гр. Варна, всѣки ще се смая.

кулацията петърни бавене, отлагане и опити, то е немилостивъ порой, който отълича и унищожава непригответнитѣ, въ борбата за съществуване, народи, тоя вѣкъ е мащина, той благоприятствува само тия, които съумѣватъ да се съоб-разятъ съ негова духъ и изисквания. Българскиятъ селянинъ — земледѣлецъ трѣбвв веднажъ за винаги да разбере, че така, както сега той обработва земята, пѣма добри дни да дочака, защото неможе да се има надѣжда, че цѣнитѣ на хранитѣ единъ денъ ще дойдятъ да се установятъ по високо отъ сегашнитѣ и че деветдесетъ на сто трѣбва той да е убѣденъ, че тѣ отъ година на година ще снадатъ вслѣдствие въвъждаването на рационалното и крупно стопанисване и главно всемирната конкуренция. Прочее на нашия селянинъ — земледѣлецъ неостава друго спасение, освѣнъ оврѣме да намали разработването на земята за искарване само на храни; споредъ мѣстнитѣ условия и качеството на почвата той трѣбва да промѣни частъ отъ нивята си въ овощни градини; да се залови съ сѣяннето на бараболя за продажба, за свое употреблене и за хранене и гоене на добитъкъ и свини; да се залови съ обработването на индустриални растения като конопъ, ленъ, макъ, рапици и др. понѣ за да може да се искарва толкова, колкото е нужно за самитѣ насъ; да захване рационално да развъжда кокошки, свини, добитъкъ и всичко което може той самъ и съ семейството си да смогне, безъ да става нужда да прибѣгва до чужда помощ, защото у насъ за дълго врѣме работнитѣ сили ще бѣдятъ малко и скъпи.

Въ това именно направление трѣбва да сж устрѣмени старанията на всички, които отъ сърдце желаятъ и работятъ за напредѣкъ на нашия селянинъ — земледѣлецъ. Въ това направление той трѣбва да се възпитава и подготвя. Всички трѣбва да гледаме да се приучи той да заживѣе челошки животъ; къщата му — макаръ и да бѣде скромна колиба, да избилствува въ всичко, което му е нужно за

прѣхрана; десетина кокошки, двѣ свини затворени за гоенѣ, една добра крава за доѣнѣ, два добри коня за впряганѣ, нѣколко овци и кози да съставятъ инвентаря на движимия имотъ на всѣки отъ срѣдня рѣка земледѣлецъ. Малкиятъ му нетвърдѣ пространецъ, скѣтанъ дворецъ, нужниятъ хлѣвъ, плѣвникъ, хамбаръ, сайвантъ и овошната му и зеленарска градина, всичко това да прѣдставлява приятенъ погледъ и да обайва съ привлекателността си даже и самия стопанинъ. Тогава нашиятъ селянинъ — земледѣлецъ не ще бѣде принуденъ да прави заеми и дългове, тогава той ще бѣде охотенъ, ситъ; ще има челѣшко чувство и физиономия, доблестенъ духъ и рицарски характеръ. Тогава той ще работи само за своето лично съществуванѣ, а не за разнитѣ частни и общественни банкерски учрѣждения и нѣма по нужда, ни въ това ни въ онова врѣме, съ цѣна и безъ цѣна, да продава добитото отъ него съ потъ и голѣмъ трудъ, а само тогава, когато той самъ пожелае, и то само това, което му е излишно — непотрѣбно. *Дѣйствиелно, горчива е върната история!*

За да можеме понѣ отчасти да помогнеме на идеята, на която ставамъ отзивъ съ горнитѣ редовце, прѣдприемаме отъ врѣме на врѣме, доколкото допуца тѣсното мѣсто въ сп. „СЪЯЧЪ“, да печатаме редъ статии отъ практическо значеніе въ оригиналъ или прѣводъ, съ цѣль да указваме, като и въ какви земни произвѣдения, освѣнъ хранитѣ българскиятъ селянинъ — земледѣлецъ би могълъ по-ползотворно да вложи пословичната българска скромность и трудолюбие, което само начинъ на стопанисванѣ ще да може да го спаси отъ настоящето му окаянно положение, та дано да можеме да заживѣе по-охотенъ животъ съ весели и щастливи дни, както селянинътъ въ другитѣ образувани европейски държави. Първа статия съ подобна цѣль помѣстяме за сѣянъето на лука.

I.

Сѣянъето лукъ по нивята.

Развъжданъето на лука (червенъ-лукъ, кромидъ) иде твърдѣ на смѣтка, защото се харчи въ твърдѣ голѣмо множество въ всѣка една кѣща, а особно като се има прѣдъ видъ, че на българския селянинъ — земледѣлецъ почти прѣзъ цѣлата година той е единственната сѣщественна гозба, безъ които той несѣда на софрата. Освѣнъ това лукътъ мже да се прѣпраща на по-отдалѣчени страни и да се запазва за по-дълго врѣме. За всѣки селянинъ — земледѣлецъ, който се завзема съ сѣянъето на лука, отъ твърдѣ голѣма важность е оня видъ лукъ, който се отличава по своята твърдость, голѣмина и трайность, който може да утрае прѣсепъ до пролѣтъ, прочее оня видъ, който негние, нито пъкъ покарва. Между многото видове лукъ най-прѣпорѣчителни сѣ извѣстнитѣ подъ литературнитѣ имена ерфуртскиятъ моравъ лукъ, холандскиятъ жълтъ, брауншвилскиятъ червенъ и цитаурскиятъ, за пастъ въ България за сега обаче пай-добри сѣ: Лукътъ — арпаджикъ, който не изисква поливане, едриятъ лукъ (су — суванж), който се полива и лукътъ влащепъ. Тия видове сѣ вече опитани и никой селянинъ — земледѣлецъ нѣма да сбърка въ тѣхното вирѣяне и доходность.

Лукътъ изисква лѣгка, рохкѣва почва, затова най-добрѣ вирѣе въ малко песчливитѣ почви и въ такива, които сѣ торени година по-напрѣдъ. Той необича клисѣвата и прѣсно торената почва. Въ торенитѣ земи той буйно расте, опашкитѣ му ставатъ дебели и неправи едри глави. Развъжданъето на лука може да се раздѣли на едногодишно и двугодишно. Тоя вториятъ начинъ е по-износенъ за обработванъето на лука по нивята. Най-напрѣдъ всѣки, който пожелае да го развъжда, трѣбва да си приготви разсадъ—арпаджикъ, или чрезъ отглеждане година по-напрѣдъ, или пъкъ чрѣзъ купуване. Много по-износно е за земледѣльца, ако той самъ

си отгледа разсада. За тя цѣль въ края на мѣсець Априлий или въ началото на Май той засѣва едно пространство отъ 50 м. м. (за единъ хектаръ разсадъ) добръ разработено и припѣчно съ $1\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ кг семе и засѣтото да бѣде равномерно и доста гъсто. Слѣдъ това семето се излѣгко покрива съ прѣсъта, около 3 м. м. висока прѣстъ. Прѣзъ първото врѣме засѣтото редовно се полива, за да покълни еднакво и слѣдъ това, като малко потраснатъ растенията, полива се само когато е най-нужно. Израстналитѣ растения не се разреждатъ, но се оставятъ както сж гъсти, вслѣдствие на което разсадътъ остава дрѣбенъ, който колкото е по-дрѣбенъ, толкова е по-добъръ и по-сжпъ, защото по-едритѣ отъ голѣмината на лѣшникъ главички порасватъ въ семенници въ ущърбъ развиваннето на луковата глава. Като оздрѣжатъ главичкитѣ, изравятъ се изъ земята, добръ се очистятъ отъ прѣсъта и се распростиратъ да исъхнатъ на слънцето. Слѣдъ това поедритѣ главички се избиратъ за по-скорошно употрѣбленне, а пѣкъ дрѣбнитѣ се скѣтватъ на сухо мѣсто прѣзъ зимата.

Нивата, на която ще се сѣди лукъ, трѣбва още прѣзъ есенята да се разоре и да се остави прѣзъ зимата да лѣжи въ високи брѣзди. Прѣзъ пролѣттята нивата се завлича, ако е нужно, изново прѣборава, завлича, увалва и на 20 см расстояние въ редове плитко набраздѣва. Въ края на Мартъ или въ началото на Априлий разсадътъ се засажда на 15 см на раздалѣчъ и то така, щото главичкитѣ да бѣдѣтъ около 2 см на дълбоко въ земята. Като израстне стѣблото на разсада около 5 см на високо, прѣкопава се и изникналитѣ главички се прѣсаждатъ. По-късно разсадътъ още вѣднажъ се прѣкопава и слѣдъ това, ако е нужно само се уплѣвва. Щомъ почне да се образува семеникъ, вѣднага се одрѣзва. Когато листата захванатъ да пожълтиватъ, увалва се нивата съ единъ малък рѣченъ валикъ и когато стѣблата исъхнатъ, при благоприятно врѣме изважда се лукътъ, който се изушава и по-послѣ разсортирува за продажъ. Разносикитѣ

за развъжданието на лука на една нива отъ единъ хекторъ се смѣтатъ така :

1. Семе за посѣване $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ kg по 8 л.	12 л.	— с.
2. Разкопаванъето на пространството за посѣването на семето и за отглежданъето на разсада, 7 дена по $1\frac{1}{2}$ левъ	10 „ 50 „	
3. Събирапъето и скътанъето на разсада, 6 дена по 1 левъ	6 „ — „	
4. Двойна оранъ, увлачанъе и бразденъе на нивата, 8 дни по 8 лева	64 „ — „	
5. Саденъе на разсада, 12 дни по 1 л.	12 „ — „	
6. Присажданъе, двойна копанъ и превенъе, 12 дни по 1 левъ	12 „ — „	
7. Валянъе, събиранъе, норпированъе и скътанъе на лука, 20 дни по 1 левъ	20 „ — „	
8. Прѣвозванъе на лука въ къщи 2 дни по 8 лева	16 „ — „	
9. За пазенъе	4 „ 50 „	

Всичко 157 л. — с.

При срѣднѣо плодородие отъ единъ хектаръ нива, която слѣдъ прибиранъет на лука може още да се уползотвори, като се засѣе съ смѣсъ отъ просо и фий, или пъкъ съ друго зобно растение, ще се искара около 25,000 килограмма лукъ, ала може да бѣде и до 30,000, може и само 15,000. Въ най-неблагоприятния случай най-малко ще се искара 15,000 kg, по който и да си склучиме смѣтката. Есенно врѣме на пазаря 100 kg. лукъ обикновенно се продава отъ 5 — 15 стотинки kg.; да речеме, че ще да се продава по 5 ст.¹⁾ то ще да докара чистъ приходъ 593 лева и като се извади държавното даждие и други непрѣдвидени разноски 93 лева, най-малко чистъ приходъ ще остане 500 лева, съ който

¹⁾ Сега лукътъ се продава въ гр. Варна, не 5 ст. както казва уважамия Авторъ, а цѣли 80 ст. единий килограмъ (Б. Р.)

приходъ невѣрвамъ всѣки селянинъ — земледѣлецъ да не остане напълно задоволенъ.

Въ отношение развъжданieto трѣбва още да се внимава за да не се отглеждатъ разни видове лукъ, но само единъ, който да има ревпомѣренъ растежъ, едноврѣменно да зрѣе и да може въ голѣмо количество по-добръ да се продава. Освѣнъ това още прѣпоръчително е сѣянъето на лука особно поблизо около градищата, гдѣто селянитѣ — земледѣлци ще могатъ много по-лѣсно да го распродаватъ.

Пр. I.

ЗА КАКВО ТРѢБВА ДА БЪДЕ ПРЕДНАЗНАЧЕНЪ МОНАСТИРЪТЪ „СВ. КОНСТАНТИНЪ.“

(Мнѣние отъ Ю. Пекаревъ)

Пътътъ що води за Евксипоградъ между многото приятни гледки и развлечения що природата отъ една страна е сътворила и човѣшката ръка отъ друга-прѣбретила, се свършва съ оная Свята Обитель, която е прѣдметъ на тѣзи ми статия. Тая обитель е извѣстниятъ, на Варненци и околността, манастиръ „Св. Константинъ, който е билъ български имотъ и съзиденъ отъ българе; нъ благодарение на свойственото си доховно луковство, гърцитѣ сж можели да турятъ ръка на тая Свѣта Обитель и безъ много мъчности, възползвани отъ тогавашнитѣ обстоятелства, сж причислили св. Константинъ къмъ оная вѣрига отъ заграбени имоти, която се състояла отъ една почтена цифра веригови халки „спечелени (?)“ и отъ „благочистивото“ (!!! .) гръцко духовенство. Като всѣка нужна вѣщъ манастиря „св.-Константинъ, гърцитѣ сж прѣдчувствували, че ще дойде единъ денъ да се лишѣтъ отъ него, благодарение принципа; „чуждото си е чуждо“ и затова сж гледали само и само да си пълнятъ жебоветѣ отъ достатъчнитѣ му приходи, като сж му създавали макаръ най гнусни цѣли, до като най сѣтнѣ съ свойството си напиявица сж докарали манастиря до това му положение, щото едно само расклащанье е прѣдостатъчно за сгрюмолясаньето му. Манастиря Св. Константинъ, посѣщавапъ прѣди отъ околното християнско население да принася своитѣ си молитви къмъ Всевишния, отъ свята обитель въ послѣдно врѣме се бѣ обърналъ на пиянско гнѣздо, посѣщавано отъ тригясалитѣ Варненски гагаузи, които съ чаша въ ръка сж славославяли бакхуза и то съ такава дървишка прѣданостъ, че съ деноноция не сж можали да дойдѣтъ до свѣстяванье. Бакхузиститѣ гагаузи сж се екстазир-

вали отъ най невината дума, най невиния случай и сж се уталожвали едва слѣдъ нѣкакво кръпролитие, често пжти и между самитѣ тѣхъ; и това се извършва съ свойсвеното само на тѣхъ хладнокръвие.¹⁾ Тѣзи золумства и ниски, безправствени похождения, Варненскитѣ янгльшъ гърци, сж ги извършвали, тѣй спокойно, като че ли не въ една свѣта българска обителъ а въ своята варварска хижа . . .

Понеже се оправда пословицата че „чуждото си е пакъ чуждо“ — монастирътъ е влѣзалъ въ сжщинскитѣ си ступански български ржцѣ; дѣлото водено отъ нѣколко врѣме съ гърцитѣ (по право гагазитѣ) е спечелено и Постояната Комисия се ввежда въ владѣние, слѣдъ което започна вечъ и неговото експлоатиране. За да се отдаде едно по съответствено прѣдназначение на манастиря, съ което отъ една страна полезно да бждѣтъ експлоатирани имотитѣ на манастиря, безъ обаче да се закачатъ оскжднитѣ срѣдства на Окр. Каса, и да не го постигне нѣкаква злопамятна участь, каквото е постигнжло доста нейни благородни прѣдприятия, благодарение, най главно на несъобразителността, азъ се обръщамъ къмъ всички ония мои млади другари, които иматъ въ прѣдъ видъ повече реалната отъ колкото фиктивната страна въ подобрѣние икономическото състояние на страната и нейното западнжло земледѣлие, да искаже всѣки своето мнѣние, въ който и да билъ земледѣлчески вѣстникъ, за да може се извади едно най съобразно прѣдназначение на манастиря, които съждения строго сме увѣрени, надлѣжната Постояна Комисия внимателно ще проучва и си избере оная ядка, която намѣри за добръ и лесно приложима.

При даване мнѣнието си разумное да се иматъ прѣдъ видъ слѣднитѣ принципи: да се отива постжпено отъ простото къмъ сложното въ съотношение съ мѣстнитѣ климатически и почвени условия; — отъ срѣдствата къмъ цѣльта,

¹⁾ Който живѣлъ въ Варна не приди въ повече отъ 15 години, нему ще се е паднжлъ единъ поне случай, въ който да види или испита варварската свирѣпостъ на Варненския гъркъ — гагазинъ.

никакъ не и обратно. Тия трѣба да бждѣтъ главнитѣ ржководищи принци, при даване мнѣнието си, та и при експлоатиранieto на манастиря, безъ съблюдаването на които опасно е да се рскува, не за чудо ако и за него (монастиря), въ едно близко бждѣще чуемъ, че го постига участъта на много благородни прѣдприятia, които благодарение на песъобразително ржководяне, най главно, сж се прѣселили въ безвъвратността. Да се отива отъ простото къмъ сложното разбираме: да се не правѣтъ бързи и рѣзко прѣходни прѣврати било въ растителността на манастирскитѣ имоти било въ прѣпострояването му. Всѣко да отива въ такава стѣпенъ и начинъ щото да не затруднява възможността. А да се отива отъ срѣдствата къмъ цѣлѣта, разбираме: да се простираме най главно сиоредъ чергата т. е. толкова колкото паричнитѣ срѣдства позволяватъ — отъ него колкото се взематъ толкова да му се даватъ. Да се незакача ни най малко окржжната каса, която, до колкото имаме свѣдения, е въ много плачевно положение, което едва ли и слѣдъ направяне едни по разумни реформи въ нѣкои нейни прѣдприятia, тежобата на които съ много голѣма, по силитѣ си, мжчнотия понася, би се поправило. Нъ, за това до-пѣти.

По природа манастиръ „Св. Константинъ“ ни прѣдставява едно разнообразно гледище, която (мѣстността) при едно малко намисанье и на човѣшката ржка, би заприличала на такава очарователна мѣстность, посестрими на която много рѣдко би се срѣщали.

Границитѣ на манастиря се простираатъ на Юго-Западъ и сѣверо-западъ до Варненскитѣ и Евксиноградскитѣ лозя, на сѣверъ — до землището на село Кестричъ и на Югъ--до Черно море. Както виждате манастиря има расположение подходяще и лесно приспособимо за нѣкое благородно прѣд-назначение.

Въ тия прѣдѣли се простира едно пространство, състояще отъ около 2000 декара; отъ които до 50 декара лозя,

около 1000 декара орпа земя, около 220 декара зеленчарски градини и отъ около 730 декара необработвана земя. Почвата е почти пѣськиво глинеста и глинесто пѣськива, значи съ свойства такива, които удовлетворяватъ и най претедентнитѣ растения. Зданията на манастирж сж направени по старъ вкусъ и благодарение на застаряването имъ стнитѣ имъ сж почти на срутване. Една масивна висока стена заобикаля всичкитѣ постройки на манастиря. Ако се сжди отъ изгледа ѝ се заключава че тѣзи стѣна е щѣло да бжде построено грамадно здание. Стѣната е тѣй солидно направена, че ако и до толкова еда впадна по нея не се забѣлѣзва никаква пукнатина и безъ обаче да се е съборилъ нѣкой зидовъ камѣкъ; първоначалното ѝ състояние значи е безспорно запазено, и, ако пуждата го поиска, тя може да си остане и за напрѣдъ, като непожтната основа на нѣкое солидно здание.

Като се сжди отъ пространството, мѣстоположението, мѣстонахождението и свойствата на почвата, манастиря „Св. Константинъ“ ни прѣдставлява едно имение, което попаднаго въ едни добри, опитни ржцѣ би се направило пѣщо много отъ него и при внимателното разгледване на благоприятнитѣ мѣстни и климатически условия веднага ще испѣкне сама на яве и цѣльта за която би трѣбало да се прѣдзначатъ манастирж.

(Слѣдва)

ЗАМѢНЯВАНИЕТО НА РЪЧНИЯ ТРУДЪ ВЪ СТО- ПАНСТВОТО СЪ МАШИНЕНЪ.

Напрѣдка на земледѣлието съ замѣненіето на рѣчния трудъ съ машиненъ въ земледѣлческа Европа и Америка ни кара да се замислимъ въ възможността: да ли можемъ и ние да замѣнимъ рѣчния трудъ въ стопанството си съ машиненъ. Това е единъ въпросъ отъ голѣма важность въ земледѣлието, понеже отъ направилното му разрѣшение може да се попадне въ една голѣма грѣшка. Много земледѣлци се снабдяватъ прѣждеврѣменно съ машини и отпослѣ, когато направятъ нуждната смѣтка, то работния имъ день съ машина, излиза много по-скѣпъ отъ колкото ако сѣщата работа се извършеше съ рѣцѣ. Други пъкъ при голѣмото количество на земя, която притежаватъ се нуждайтъ отъ голѣмо количество рѣченъ трудъ и съ принудени да плащатъ скѣпо и прѣскѣпо, когато, ако имаха машини то тѣ щѣха: 1) наврѣме да си свършатъ всѣка работа и 2) работата извършена съ машина щеше да имъ коштува много по евтино.

За да може всѣки земледѣлецъ да си направи нуждната смѣтка, прѣди да постѣпи къмъ купуванието на каквато и да е машина въ стопанството си то трѣбва да знае, колко ще му коштува единица работа извършена съ рѣцѣ и сѣщата работа извършена съ машина. За по лесенъ прѣгледъ при изчислението стойността на работния день, съ машина и съ рѣцѣ, ще вземемъ за примѣръ жътварката. Нека си прѣдположимъ, че единъ работникъ пожътва една нива на голѣмина 1. h.a. съ сѣрпъ, за 7 дни и на всѣки день му се плаща 1·50 л., то за пожътвяването на цѣлата нива ще получи 10·50 л., Стойността на сѣщата работа извършена съ машина ще намѣримъ, като съберемъ сумата израсходвана по машината и я раздѣлимъ съ числото на днитѣ прѣзъ които жътварката е пожънала цѣлия посѣвъ.

Отъ тука можемъ ястно да си прѣдставимъ, че колкото повече притежава единъ стопанинъ земя, то толкова по евтино ще му коштува работния день съ машина, понеже колкото повече дни работи машината, толкова повече ще може да се оползотвори при сжщитѣ разноси на работата ѝ.

За още по-голѣма ястность на горното, нека това да докажемъ съ примѣръ. Да допустнемъ, че имаме едно именне отъ 150 уврата земя; нека системата на обработванието бжде триполна т. е. 50 уврата сж посѣяни съ зимно, 50 уврати-лѣтно, и остжалнитѣ сж угарь. Отъ тука излиза, че работата на сърпа или жетварката е 100 уврата. Нека сега да видимъ дали ще бжде по-пизностно да се пожъна съ сърпъ или — жетварка. Да вземемъ за единица на работата 1 увратъ. Пожънванието на единъ увратъ отъ човѣкъ да кажемъ, че ще стане за единъ день и стойността на пожънванието, заедно съ свързванието на снопитѣ, ще струва 2 л., Стойността на работа при пожънванието на единъ увратъ съ жетварка ще да намѣримъ както казахме и погорѣ, като съберемъ расхода състоящъ отъ: амортизация на машината; процентъ отъ капитала за покупката на машината и рѣмонтъ (сума израсходвана за поправка на машината). Всичката тази сума я раздѣлимъ на числото на днитѣ, прѣзъ които жетварката ще пожъне всичко и при получното съберемъ израсходваното около машината въ врѣме на жътва, Да прѣположимъ, че стойността на машината е 600 л., и че тя ще работи 10 години. Тази машина ще пожъне на день около 25 уврати.

1. Процентъ за амортизация на машината	60 л.
2. „ на капитала влож. въ „	48 л.
3. За ремонтъ	10 л.

Всичко 118 л.

Сумата израсходвана въ врѣме на жътвата около жетварката е: за масло употребено за мазанне на машината 0.50 л.; стойността на работата на два коня, които тег-

лять машината 4 л.; петъ души работници, които ходятъ подиръ машината та връзватъ снопитѣ ще получатъ 10 л. и стойността на работата на работника, който управлява машината 2 л. Всичката сума израсходвано около машината въ врѣме на жътва е 16·50 л. Машината ще пожъне всичката жътва отъ 100 уврата за 4 деня, понеже ожънва на всѣки день по 25 уврати. Стойността на работния день на машината ще да бѣде равенъ на $\frac{118}{4}$ 16·50 или на 46 л. Сумата 46 л. се израсходва за пожънването на 25 уврати а за единъ увратъ ще се похарчи $\frac{46}{25}$ което е равно на 1·84 л., Цѣната на работния день на машината както казахме и по-горѣ, се толкова повече намалява когато стопанина, притежателъ на машината, разполага съ повече земя; а пъкъ обратно толкова ще му бѣде неизностно, колкото по-малко земя има. Отукъ слѣдва да видимъ, че машината е достояние само на едритѣ земледѣлци, и понеже тѣ като работятъ съ машина, всѣкога продуктитѣ, искарани отъ тѣхъ ще имъ бѣждатъ по-евтини, то и тѣ ще ги продаватъ всѣкога съ по-ниска цѣна и на това основание тѣ винаги конкуриратъ дребнитѣ земледѣлци. Всѣки дребенъ земледѣлецъ вчастности неможе да се ползува отъ машинитѣ. Но друга е работата, ако всичкитѣ дребни земледѣлци се здружатъ и всички ведно се ползуватъ отъ машинитѣ, както и едриятъ земледѣлецъ. Понеже въ България почти всичката земя е въ рѣцетѣ на дребни земледѣлци т. е. всѣки селянинъ земледѣлецъ притежава по извѣстна часть отъ нея, то най-добрия цѣръ противъ економическото зло, което заплашва наши земледѣлци е здружаванieto на всички земледѣлци въ едно.

Т. Ш.

Врѣдителна-ли е къртицата?

Между граждани и селяни, кой знае по какви пменно съображения, къртицата въобще минава за животно врѣдително, което споредъ всички само ходи изъ градинитѣ и ливадитѣ да приѣжда крѣхкитѣ коренчета на цвѣтията. зелечуцитѣ, сѣидбитѣ и на мѣгката ливадна трѣва и съ това да прави само пакости на хората. Обаче, това несправедливо заключение не се основава на пищо, което да свидѣтелствува и доказва врѣдителността на къртицата, а наопаки цѣлиятъ образованъ свѣтъ е увѣренъ въ нейната ползовитостъ за земледѣлието. Цѣльта прочее на тия ми кратки бѣлѣжки е да укажж, доколко е тя полѣзна въобще на земледѣлието и какъ невѣжнитѣ земледѣлци безъ да знажтъ прислѣдватъ и унищожаватъ своя благодѣтель, който друго нищо невѣрши на тоя свѣтъ, постоянно скитащецъ се въ тъмната земя, освѣпъ да се труди да прави добрини безъ да очаква отъ нѣкого каквито и да би било облаги и отплата за труда си.

По форма тѣлото на къртицата е ваясто и е покрито, както и късичката ѣ опашка, съ къса, мѣгка и лѣсква, като кадифе черна козина, която само у малкитѣ къртчета бива сива и твърдѣ нарѣдко се срѣщатъ къртици съ жълтиникъва или съвсѣмъ бѣла козина. Главата ѣ се завършва съ дълга подвижна муцуна. Има малки, скрити въ козината очи, които приличатъ на черни стѣклени бисерчета и които къртицата може споредъ нуждата да изблѣщи и да закрие съ влѣпачитѣ си. Прѣднитѣ ѣ крачка сж пояжки отъ заднитѣ и отсочени почти вертикално отъ тѣлото. Длѣнта на краката ѣ прилича на челѣшката; прѣститѣ ѣ сж еъси, широки и снабдени съ тѣпи ногти, които на заднитѣ ѣ крака сж по къси отъ прѣднитѣ.

Къртицата живѣе въ земята по ливадитѣ и хумузнитѣ, рофкъви ниви и градини. За жилище тя избира по-високитѣ

и по издигнатитѣ мѣста, гдѣто да неможе да ѝ засѣга вода и тамъ много искусственно построява своето скривалище, което се намѣрва около на 60 см. подъ земята и се състои отъ нѣколко галерии (дупки), които сж съединени съ други въ рѣзни посоки насочени въ ливадата, градината или нивата, къмъ кждѣто тя излиза да лови лова си. При правянето на жилището къртицата си помага съ острата си муцунка и съ малкитѣ си крачка, отъ които съ прѣднитѣ си копае и рови, а съ заднитѣ си исхвърля ископаната прѣстъ и утъпква дупката. Когато ископаната прѣстъ започне да ѝ припаствува и прѣчи, за да може да върви напрѣдъ, тогава чакъ тя съ муцуната си пробива дупка на повърхността на земята и исхвърля излишната прѣстъ. Отъ тая, исхвърлената върху земята, прѣстъ се образуватъ купчинитѣ наречени *къртичени*.

Къртицата е мѣкопитающе, насѣкомоѣдно животно, *ни най. малко неупотрѣбљава растителна храна и е всеизвѣстно въ образования свѣтъ, че тя умира отъ гладъ, отколкото да ѝде плодотъ и коренитъ на дърветата и трѣвитъ*. Тя е първата изъ между всичкитѣ истрѣбители на неприятелитѣ на посѣвитѣ и ливаднитѣ трѣви, а главно на ларвитѣ на майския бръмбаръ, защото всичкитѣ други, като гарванитѣ, прилепитѣ, таралежитѣ, дългоноситѣ мишки и др. истрѣбватъ бръмбара когато е вече развитъ, а пѣкъ къртицата—неговитѣ малки докато сж още въ земята. Тя сѣкашъ да е опрѣдѣлена отъ Бога за това, да недопуска на това врѣдително насѣкомо твърдѣ много да се распространява. Въобще къртицата унищожжава въ земята глиститѣ, мравитѣ, червитѣ и много други подземни врѣдители на сѣидбитѣ и ливаднитѣ трѣви затова справѣдливо може да се нарѣче защитникъ на ливадитѣ. Тя до толкова е лакома, щото ежедневно употребљава толкова животинска храна, колкото ти сама тѣжи. Въ това именно се състои и нейната полѣзностъ. Да рѣчеме, че една къртица тѣжи десетъ възрастни ларви (година стари

могът да се смѣтатъ 100, двѣгодишни 50, тригодишни 20) и за единъ мѣсецъ тя ще да унищожи 300 — 3000 ларви отъ разна възраст, та като се прѣсмѣтне за петъ мѣсеца, въ които ларвитѣ най много унищожаватъ растителни корени, т. е. отъ мѣсецъ Май до мѣсецъ Септемврий, ще възлѣзе числото на 1500 — 15000 ларви. Ако-ли пъкъ на една ливада, състояща отъ 3—5 декара, имаше само 10 къртици, то тѣ щѣхъ да погубятъ за едно врѣме отъ 5 мѣсеца отъ 15·000 — 150·000 ларви, кото щѣхъ да бждатъ въ състояние да унищожатъ цѣлага ливада. Ако пъкой неблагоприятенъ и невѣжа селянинъ прогонѣше и истрѣбѣше къртицитѣ, то той щѣше да загуби около 4 кола сѣно, което щѣше да бжде унищожено отъ ларвитѣ на майския бръмбаръ, отъ глиститѣ и много други подземни червеи. Сега присмѣтното сѣното по 25 лева козата, то земледѣлецътъ слѣдъ истрѣбването на къртицитѣ щѣше да има загуба до 100 лева, която врѣда той нещѣше да има, ако да неѣше прогонилъ и истрѣбилъ тия толкова полѣзни за земледѣлието певинни животинки.

Съ това обаче още не се исчерива ползата отъ къртицата. Неунищоженитѣ отъ когото и да би било ларви на майския бръмбаръ на четвъртата година се развиватъ въ свършени майски бръмбари, които гдѣто се попаднатъ съвсѣмъ унищожаватъ листата и цвѣта на овощнитѣ дървета. Да рѣчеме, че излупенитѣ майски бръмбари ще опасатъ отъ 15 — 150 овощни дървета, които едно върху друго би дали овощие по 3 лева, слѣдователно би послѣдвала една загуба отъ овощия около на 45 — 450 лева, която загуба би се прѣмахнала отъ ония 10-тѣхъ къртици въ градината. Освѣнъ това по всѣка вѣроятностъ половината отъ изгубенитѣ майски бръмбари ще да снесатъ яйчица, да рѣчеме всѣки по 40, всичко 300·000 — 360·000 яйчица, отъ които ще да се измѣтнатъ въ земята и толкова ларви и слѣдъ четвъртата година толкова възрастни майски бръмбари. Ако прочее се оставѣха 10 тѣхъ къртици, то всичкитѣ тия ларви и майски

брѣмбари въ продължение на четири години щѣхъ да бѣдѣтъ унищожени. Затова кога се отърсватъ дърветата и шубръ-китѣ отъ майскитѣ брѣмбарни, небива токо така да се из-митатъ и исхвърлятъ на смѣтището, но трѣбва да се по-парятъ и тѣй да се даватъ на свинитѣ и кокошкитѣ, или пъкъ добръ да се убиватъ и тѣй да се исхвърлятъ.

Отъ всичко казано до тука става явно, като каква цѣна има една къртица и каква полза докарва тя на земледѣли-ето. Съвсѣмъ неумѣстно и несправедливо е уплакването на ония неблагоприятни и невѣжни земледѣлци, които натякватъ и ронтажатъ противъ къртицата, за гдѣто имъ разрави ли-вадитѣ и градинитѣ и за гдѣто трупа цѣлъ редъ купчинки отъ прѣстъ, като при това още подравя ливадната трѣва и сѣндбитѣ и по тоя начинъ поврѣжда тѣхнитѣ корени. Това обаче не е вѣрно и всѣки сегашенъ земледѣлецъ и гра-динарь трѣбва да знае нейната скрита подземна работа, че тя като искусственъ рудокопъ тича и прислѣдва ония живо-тинки, които се хранятъ само съ коренчетата на растени-ята, отъ който той — земледѣлецътъ — очаква своето благо-дѣйствиe и че на къртицата трѣбва да ѝ се прощава, ко-гато тя въ бързото си тичанье и прислѣждане прѣкъсне или прихване нѣкое коренче, защото ползата, която тя докарва съ истрѣбването на ларвитѣ, глиститѣ и червентѣ, е много по голѣма отъ врѣдитѣ, които тя *случайно* може да направи. Сѣтнѣ, сегашниятъ модеренъ земледѣлецъ ни най малко не ѝ натяква и нероптае, за гдѣто той трѣбва отъ врѣме на врѣме да расхвърлюва и разрива пейнитѣ къртичини по ливадитѣ, градинитѣ и нивитѣ си, защото той твърдѣ добръ знае, че къртицата, ровяйки прѣстъта, съ това прави почвата по ров-кѣва и исхвърля на повърхността на земята и такива час-тици отъ прѣстъта, които другояче никога нещѣхъ да бѣдѣтъ провѣтрени отъ прѣспия въздухъ, нито пъкъ стоплени отъ слънчевитѣ лъчи. А пъкъ че роукавата, стоплената отъ слън-цето и проникнатата отъ въздуха почва е много по плодо-

родна и по голѣма полза докарва, отколкото притѣпканата, студената и мъртвата, за това нѣма никакво съмнѣние. Дѣйствиелно градинаритѣ има защо да ѝ се сърдятъ, за гдѣто прѣзъ една нощъ обезобразява хубавитѣ имъ пжтечки и фитари съ исхвърляната прѣстъ и съ затрупванието на посѣтото отъ тѣхъ, обаче тя срѣщо тая незначителна неволно извършена пакостъ е истрѣбила едно значително множество нощни насѣкоми, глисти, пължове (безчурупни охлюви) и даже и мишки, всички унищожители на зеленчука, на който нощно врѣме се струпватъ на богато пиршество.

Градинарь, който нежелаетъ да има къртица въ градината си, а особно въ ратилата си, гдѣто единствено му причинява най-голѣми пакости, може да се отърве отъ нея, безъ да ѝ убива, по слѣдующий начинъ, като вземе въже, дебело колкото единъ карандашъ, напоено съ ватранъ и го зарови надълбоко около на 12 см. околорѣстъ на ратилото, или пѣкъ наврѣ въ нейнитѣ дупки пачаври напоени съ газъ (патроледмъ).

Такава е прочее ненавидената и невинно за сега у насъ прислѣдваната къртица, която прѣкарва почти цѣлия си единенъ животъ въ тъмната земя, отгдѣто твърдѣ нарѣдко излиза на бѣлъ свѣтъ. Тя тамъ подъ земята работи, тамъ подъ земята се нрѣхранва и тамъ подъ земята почива.

Нѣка всѣки земледѣлецъ добръ помни слѣдната поговорка:

Който къртицата истрѣбва,
самъ на себе врѣда докарва,
и отъ късметя си отбѣгва.

Съобщава А. Ив. Явашовъ

ЖИВОТНИТЕ ПОКАЗВАТЪ КАКВО ЩЕ БЪДЕ ВРЪМЕТО.

Въ органа на Дружеството, за покровителствувание животните на животните въ Франция, срѣщаме долните отъ голѣмъ интересъ за земледѣлците забѣлѣжки.

Прѣди да вали дъждъ: Ластовичките хвърчатъ много ниско, почти до самата повърхность на земята, гущерите влизатъ въ дупките си; Птиците чистатъ свойте пера; пчелите люто жилиятъ; Кокошките се къпятъ въ пепелта; Рибите приплъсковатъ надъ водата; Едрий рогатъ добитъкъ обръща задницата си къмъ вѣтера, като затова се събиратъ стада отъ такъвъ добитъкъ въ единъ край на пасбището и тамъ събрани въ единъ купъ държатъ задниците си срѣщу вѣтера, а главите си подъ вѣтера; Овцѣте мързеливо се завръщатъ отъ пасбището; Козите търсатъ запазено отъ вѣтерътъ (завѣтъ) мѣсто; Магаретата продължително реветъ и често мърдатъ ушите си; Овчарските кучета лѣжатъ прѣдъ овцѣте; Котките обръщатъ задната си частъ къмъ огъня; Свинѣте си постилатъ по дебела постилка, отъ колкото въ обикновено врѣме; Пѣтилите си плѣскаатъ крилата и пеятъ не на врѣме; Гълъбите си чистатъ перата; Пауните съ крискание хвъркомъ слизатъ отъ дърветата на земята; Врапците се събиратъ на голѣми сюрини по земята или по плѣтищата и чуруликатъ безъ да мълкнатъ; Гаргите грачатъ слабо и прѣкъснато; Водните птици често-често се потапятъ и грижливо си миятъ перата. Къртиците правятъ повече купчини отъ колкото въ друго врѣме; Жабите на голѣми маси излизатъ отъ своите жилища и криватъ. Прилепите пишатъ; лебедите хвърчатъ на срѣщу вѣтерътъ; Пчелите педовѣрчиво излизатъ изъ кошертъ и не отлетяватъ на далечъ; мравките грижливо си носятъ своите червейчето; Дъждовните червеи излизатъ на повърхността на земята и Охлювите излизатъ на вѣнъ,

Прѣди хубаво врѣме мухитѣ и кошаритѣ хвърчатъ на голѣми рояци; Жабитѣ весело крякатъ.

Прѣди вѣтровито врѣме. Едрий рогатъ добитѣкъ скача и мотае главата си; Овцѣтѣ се събиратъ на едно мѣсто и тоже мотаятъ (люшкаты) главитѣ си; Свинетѣ разнасятъ съ устата си слама, квичатъ и дигатъ главитѣ си на нагорѣ; Коткитѣ се чешатъ о стѣлбитѣ и дърветата; Гжскитѣ се опитватъ да хвърчатъ ѣ си подигатъ крилата; Гжлжбитѣ при хвърканието си дигатъ шумъ съ крилата си. Ластовичкитѣ застояватъ по една часть на дърветата и тамъ причакватъ и хващатъ насѣкомитѣ, бѣгаючи тукъ да се запазатъ отъ настѣпающій вѣтръ; Свракитѣ се събиратъ на малки орлеци и много грачатъ.

Прѣди силна буря. Дроздоветѣ пѣятъ силно и продължително; Морскитѣ ластовички напуцатъ брѣговетѣ и хвърчатъ на вѣтрѣ въ сушата. Делфинитѣ се мжчатъ да се съборжатъ въ стада и се прибиритъ къмъ рѣкитѣ или къмъ брѣга. Ластовичкитѣ напускатъ градоветѣ, безспокойно хвърчатъ вѣнъ отъ тѣхнитѣ прѣдели и силно чуруликатъ.

Цв.

„Законътъ за горитѣ.“ Естествена граница съ Сърбия и пр.

Като се спрѣмъ въ кое-да-е отъ нашитѣ села и се вслушаме въ разговоритѣ отъ економиченъ — стопански характеръ, навѣрно, ще чуемъ и проклетии, натяквания противъ строгостъта на „закона за горитѣ.“ Нашитѣ селяне се чудятъ и не могатъ да разберятъ, какво се иска и, каква е цѣльта на този законъ. „Сандардисване,“ казватъ си тѣ, „искатъ да се подиграватъ съ насъ голѣмцитѣ, та правятъ такива и други подобни закони.“ За да се разбере по-добрѣ ползата отъ този законъ и неговата обще-благоприятна дѣйностъ, азъ поканвамъ всѣки недоволникъ да дойде по Сръбско Българската граница и първото впечатление, което ще получи отъ тукъ е: голитѣ и съ дребна и рѣдка горица Сръбски ридове; и едрата, гѣста, гора, ако и не до тамъ уредена, въ българската страна. Нѣкой може-би ще си помисли, че не казвамъ истина, или че ако съществува фактъ, то сж други причини — или почвени, или кой знае други какви, но не и Закона за горитѣ.“ Факта е неопорима истина, а че не-могатъ да бждатъ други причини доказва рѣзкия външенъ изгледъ на пограничитѣ ридове, което и сега служи като естественъ пограниченъ ровъ. Азъ кога исказахъ това си впечатление на селянетѣ що ме придружаваха, казаха ми, че сърбитѣ нѣматъ законъ за горитѣ и затова гората имъ е унищожена. И чудно е гдѣто за толкова малко съществуване у насъ закона за горитѣ е далъ такъвъ резултатъ¹⁾.

Като правя горнята забѣлѣжка, азъ нещж се колеба да изкажа упрекъ и на нашата горска власть, която твърдѣ снисходително се отнася къмъ врѣдитѣ нанасвани на младата гора отъ трѣвопасния добитѣкъ най-вече врѣдни, въ туй отношение — козитѣ. Кой пѣтникъ изъ България не се е унисалъ и плавалъ въ удоволствия прѣзъ сѣверни-

¹⁾ Съ това само не сме съгласни (Б. Р.)

тѣ наклони на Берковския и Елепски балкани; и кой не е испытвалъ неопрѣделена тъга и скърбъ, пѣтуещъ по южнитѣ наклони къмъ Бучино и Твърдица. Най-сетнѣ, кой пѣтникъ прѣзъ Рилската „Чамъ-Кория“ не се е почувствувалъ гордъ и великъ; а напротивъ досада и безсилие, кой не е почувствувалъ прѣзъ хълмистото, безгористо Свищовско поле.

Ползата отъ гората чувствуваме навсѣкжде и всички. За нейната полза ни говори Хигиената, Политическата Икономиа, Химията и пр. Ти, най-сетнѣ, развива естетико — етическитѣ чувства.

Прѣдъ видъ на всичко това ние трѣба да се грижимъ за запазване и подобрене гората, за тази цѣль давамъ следнитѣ мисли :

1) Строго да се пази добитъка отъ младитѣ гори. (Въ закона е казано, ала не се съблюдава строго).

2) Да се даждъ правила за кърнение (кастрене) дърветата, за да не се обезобразяватъ и окелявжтъ.

3) Необработенитѣ мѣста и ридове да се посѣжтъ съ гора.

4) Отъ двѣтѣ страни на шосетата да се посаджтъ дървета; за пазение и чистението имъ да се направжтъ на извѣстно разстояние бараки, въ които да се постави по една фамилия, за възнаграждение на която да служи плода отъ плодовититѣ дървета.

5) Междуселскитѣ мери да се обграджтъ съ дървета. Това ще послужи да се прѣкратжтъ и спрѣчванията въ това отношение и ще се положи естествена граница на селската мѣра.

Царибродъ 12 Мартъ 1898 г.

И. Г. Константиновъ

ОКОЛИЙСКИТЪ МЕДИЦИНСКИ ФЕЛДШЕРИ*)

Въ миналитѣ книжки на списанието „СБЯЧЪ“, упомѣнахме въобще, нѣколко думи за фелдшерския въпросъ, нъ сега ще кажемъ нѣколко думи за „Околийскитѣ Медицински Фелдшери“:

Всѣка околия се раздѣля на нѣколко Санитарни участаци, въ които се назначава по единъ фелдшеръ, на когото седалището е, или въ околийския градъ, или поне пакъ въ нѣкое по голѣмо село.

Въ мѣсеца, той е длъженъ единъ пѣтъ, да обикаля участка си, като въ всѣко село прѣстоява толкосъ дена, колкото нуждата се окаже. А при появяване на нѣкоя епидемическа болѣстъ, въпъ отъ мѣсечната си обиколка, или се командирова до прѣкратяване на болѣстѣта, или за икономия лѣкаря не го командирова, а всѣки нѣколко дена посѣщава селото; това у нѣкой Околийскитѣ лѣкари е завѣдено пезнажъ на какво основание. — Длѣжността му въ Санитарний участкъ, ако помнѣтъ читателитѣ, спомѣнахме въ първата статия, като се ограничихме, само съ двѣ три думи. Тукъ ще да забѣлѣжа, че освѣнъ задълженията, които налага Санитарний законъ, тѣ сж морално длѣжни, да държатъ скаски по хигената или каквото намерѣтъ за добре — по професията си. Знаемъ нѣкой колегии, които сж взимале живо участие въ литературни вѣчеринки, театри и пр., нъ за жалость има повѣче, които сж останали хладнокрѣвни къмъ това. Причинитѣ на това тѣхно нехайство, било, че нѣкой били прѣтрупани съ толкова работа, щото не имъ оставало врѣме, а други били заразени отъ хайлязлъкъ. Дѣйствиелно, ний не отказваме, че не сж прѣтрупани съ работа, нъ все е може да се отдѣли единъ-два часа да се подготви нѣщо, или

*) Тѣзи статия ако и да не е по програмата на списанието нп, ние ѣ даваме мѣсто, понеже третираний въ нея въпросъ се касае за онеправдано едно съсловие, благоденствието на което е тѣсно свързано съ това на земледѣл. население. (Б. Р.)

пакъ да се прочете. А пакъ на тѣзи наши колеги, които сж се занимавали и се занимаватъ съ хайлязлѣкъ въ свободното врѣме, пѣка какво да имъ кажемъ, тукъ вече коментариите сж излишни. Нѣ би било доста желателно, ако бѣха направили статистика на работата извършена отъ тѣхъ и отъ тѣзи, които въ свободното врѣме сж посрѣщавали въ поучение на хората, тога съ грамадната разлика може да послужа, като лѣчебно средство при хайлязлѣка.

При Околийскитѣ медицински фелдшери иматъ по една доста скромна аптека, съ която дава медицинската помощ на заболѣвшитѣ. Често пжти, да не казвамъ обикновенно той (околийскій фелдшеръ) се намира въ чудо, когато го повикжтъ при нѣкой боленъ, чуди се сиромаша отъ гдѣ да захване и съ какво да свърши, като има прѣдъ себе си аптеката на Санитарния му участѣкъ. Слѣдъ прѣгладждаването на болний, ако има въ аптеката такъвъ медикаментъ, отъ когото се е оказало пужда дава, ако ли не, безъ церемонно ще испрати пациентаси при нѣкой лѣкаръ. Да приемемъ, че болния е богатъ и ще повика лѣкаръ, ще му се даде добра медицинска помощъ.

Нѣ ако е бѣденъ? Тѣжко и горко му! Той нѣма хлѣбъ да яде, а камоли да повика отъ Околийски градъ лѣкаръ, на когото ще трѣбва да му се плаща коджа пари. Болний сиромашъ стои, кисне, до като най после прѣстанатъ и мжки и грижи и всичко За да отиде на болницата да се лѣкува, той се сѣща, само тогава¹⁾, когато падне въ немилость отъ болѣстѣта, нѣму тогава дохожда на ума да потрѣси медицинска помощъ. Нѣ моля Ви се, такъвъ боленъ можели да пжтува нѣколко километра на кола или конь, било то лѣтно или зимно зрѣме, за да отие на болницата? И тогасъ именно, когато болѣстѣта е въ разгара? Вземете единъ тифозенъ, — пневмоникъ, въ ипкобационий периодъ, той чувства себе

¹⁾ Ние незнаемъ и при пълното съзнание на болния, че въ болницата ще намѣри здравие, би ли ималъ възможность той да плаща дружевни такси при бѣднотията си? (Р.).

си не разположенъ, повишаване на температурата, малко каплица, боджъ или коремоболие, губение на апетита, нъ той ни най-малко обърца внимание на това, работи до гдѣ „ржце държатъ“ на полето или кадѣто и да е. Болѣстѣта се развива, безъ да има той ни най-малко хаберъ ще се върши у нѣго. Вечерьта се прибира, като всѣки „Божи чивечецъ“, чувства себе си още по нерасположенъ, нъ пакъ не му дохожда на умъ, като става съ нѣго „зеръ единъ дертъ има на дюнята.“ Фелдшера ще да се повика, когато болѣстѣта е на средъ пѣтъ, пакъ и да е въ самото начало, съ голи ржцѣ какво се прави? Ще му се даде, колкото му позволяватъ силитѣ, а по нататѣкъ болния да му мисли. Слѣдъ нѣколко врѣме болѣстѣта съвършено го усвоява и той, или исплаща отъ продължителено лѣжане грѣховете си, или пакъ слѣдъ кратко врѣме, се намѣри отъ страната на Аврама.

Подиръ смъртта му остава пълна кѣща дѣца, които рано, въсно ще постигнажтъ участѣта на башата. Но само при тѣжкитѣ болѣстѣти ли става това? Още при колко други, той пакъ остава сакатъ и некадърѣтъ за работа.

И всичко това е повѣче отъ недобрата медицинска помощъ. —

Азъ тукъ не искамъ да твърда, че ако фелдшеритѣ имаха по обширни права, нѣмаше да има това, което споменахме и че всичко ще търгне по „медъ и масло“, нъ и пакъ неотричамъ, че щѣха да се намалжтъ нещастията отъ подобръннето на медицин. помощъ, която сега за жалость за едни е доста слаба.

Туй е явно, като бѣлъ день.

Дѣйствиелно, много чудно, защо сж свързани така ржцетѣ на Фелдшера? А не мож да знаж, като какво е имано прѣдъ видъ, та всичкитѣ права на Фелдшера по специалность, сж изброени на прѣстѣ въ чл. 13 отъ „Прав. за участкавитѣ фелдшери“. Да не цитирамъ тукъ цѣли члѣпт, нъ ще кажа, че той позволява на Фелдшера да работи това, което и бабитѣ го знажтъ.

Фелдшеритѣ (медицински) нѣматъ право да назначаватъ: Decoct. China, artipyginut, железни хапове, Senega, Zincum Sulfuricum, oleum hyosciami и т. н.; Макарь и да имъ се оскоманели ушитѣ постоянно да ги слуша и експедира! А единъ селянинъ може да ги вземе безъ рецептъ отъ аптеката и да ги употрѣби, отъ което често пѣти принася врѣда на себеси вѣсто полза, нѣ Фелдшера не трѣбвало да назначава тѣзи лѣкарства; а като така, излиза, че Фелдшеритѣ стоятъ много по ниско по познание по медицината, отъ тѣзи които не сѣ Фелдшери. И защо е той тогасъ, за черни очили?

Въ Руссия прѣди години Фелдшеритѣ сѣ били тоже ограничени, както нашиятъ медицински Фелдшери, въ отъ прѣди 6 години, тѣ иматъ доста обширни права. Всѣкой Фелдшеръ има право да прѣдстава на пациентитѣ си лѣкарства отъ не забраненитѣ (които нѣматъ кръсть), и при това да работи и самостоятелно.

Дошло е врѣмето, когато това трѣбва да постигне и нашия Медицински Фелдшеръ, отъ което медицинска помощъ ще се подобри, ще се оправдае самия Фелдшеръ, а отъ друга страна, естествено е, че ще се раширижтъ и пазпанията на Фелдшера.

Що се отнася, до положението на Фелдшера, всѣкой може да си състави понятие. Получава едно скромно възнаграждение, но скромно даже и отъ правата му и съ нѣго какво може да направи? Къща ли да глѣда, дѣца ли да учи, или пакъ що? А пакъ при това, трѣбва да живѣе хигиенно, да дава примѣръ на другитѣ. Тѣжко и горко и блязъ на душата му! Така е изоставенъ Фелдшера и въ това отношение, щото едва ли би се намѣрило друго съсловие, изключая селскитѣ учители, така занемарени и подавлени. Поглѣднете на вѣкои чиновници, които безъ каква — годе специалность, или подготовка се натрапватъ на постове, получаватъ заплата много повече отъ тѣхъ, класифициратъ ги и нѣзнамъ още що, а нашиятъ съсловия плуатъ, до като и

умрѣтъ въ едно и сѣщо. Фелдшера, освѣнѣ че и тази му страна куца, нѣ като „бакшишъ“ върху възнаграждението му се дава цѣль „купъ болѣсти, а най обикновенната е туберкулозата. — За заслуга.

За Бога най послѣ, имали още много врѣме да се чака подобръние на туй плесенясало отъ забравяние съсловие? Още ли ще бѣде онеправдано и подавърляно? Та нѣма те не заслужаватъ или не сѣ заслужили за подобръние? Или само да се скитатъ изъ селата „не мили не драги“, да се подавърлятъ на всѣкакви опасности, безъ да има поне надѣжда, че сѣмействата имъ сѣ обезпечени поне за хлѣба.

Освѣнѣ всичкитѣ добрини (?), кото сѣ го сполѣтели, нѣ и друго има, за едно нищо и никакво човѣче... Фелдшера може да се уволни или прѣмести. Какъ ставатъ тѣзи работи мисла, драгий ми читателю, не единъ пѣтъ си ималъ случая да видишъ; може други пѣтъ да се повърнемъ и поговоримъ и за това по на дълго.

Ето до кое дередже е стигналъ Българский Медицинский Фелдшеръ, ето каква награда заслужава той, ето какъ ниско се цѣни всичко нѣгово и отъ туй по добро, артакъ гробища. — Недейте мисли колеги, че Ваший трудъ не се възнаграждава и награди, които вѣрвамъ, че сте ги получили или начевате да ги получавате. Ний стоимъ съ кръстосани рѣцѣ, неутрални стоимъ, като ни тѣпчатъ, продължаваме още въ литаргически сънъ, нѣ „не е врѣме дремка да се дреме“.

На край, ний апелираме прѣдъ Господина Директора на Гражданската Санитарна Дирекция, че е достатъчно вѣче така да стой наши медицински Фелдшеръ, че е врѣме да му се даждъ права, положение, които да съотвѣстватъ на назначението му.

20 Февруарий 1898 годипа.

Ф-ръ Едуардъ Братийсни.

ДОБРА МЪРКА

Министерството на Търговията и Земледелието е отпредило следующето Окръжно до Окр. Управители и пр.

„Извѣстно Ви е, Господине Управителю, че въ съсѣдната намъ страна Турция отъ нѣколко вече мѣсеца върлува „чумата по добитъка“, една отъ най-опаснитѣ и най-страшнитѣ болѣсти, която уморява почти всѣко добиче, което се разболѣе отъ нея.

Тая болѣсть е много прилѣпчива (заразителна,) тя се прѣдава отъ добиче на добиче, било като се съберѣтъ болнитѣ съ здравитѣ, било като се закаратъ здравитѣ добитѣци тамъ, къдѣто сж пасли, пили, стоели, или минавали болни отъ чума животни, било като се занесятъ при здравитѣ добитѣци чулове, юлари, чесала, покривки и въобще какви и да било вещи, които сж употрѣблявани, или стоели при болнитѣ, или ако нѣкой чловѣкъ, който е ходилъ или слугувалъ при болнитѣ добитѣци, отиде при здравитѣ.

За това, ако искаме да прѣдпазимъ нашия добитѣкъ отъ това страшно зло, коего, ако се вмѣкне въ страната ни, ще измори добитѣка на населението ни и остави полскитѣ му работи не извършени, което зло, слѣдъ тая лоша земеделѣческа година, ще бѣде много съсипателно, както за скотовѣдско-земеделѣческото ни население, тѣй и за цѣлото ни отечество, то, моля Ви, да разгласите по всѣвъзможнитѣ начини, изъ между населението щото то да не събира добитѣка си съ добитѣкъ отъ неизвѣстно мѣстопроисаждение, да не пой добитѣка си въ води, които течатъ отъ къмъ Турция за въ България, да не пуца хора при добитѣка си и да не внася добитѣци и какви и да би било прѣдмѣти, за които не знае отъ къдѣ идатъ.

Знаете, може би, Господине Управителю, че мора (чумата) по добитѣка, който се появи слѣдъ освободителната

война, нанесе такива страшни загуби не нашитѣ скотовѣдци и земледѣлци, като остави много къщи безъ глава добитѣкъ, много ниви не изоради, много състоятелни хора осиромашели.

Сжцото нѣщо ни очаква и ще ни постигне и сега, ако самото население не се интересува, ако то само не пази да се не вкарва скришомъ добитѣкъ отъ Турция, отъ гдѣто много хора, спорѣдъ имющитѣ се свѣдения въ Министерството, почнали да избѣгватъ въ България скришомъ съ добитѣка си, за да го спасятъ отъ чумата, която все повече и повече се разпространява въ Турция.

При това глѣдайте да внушите на населението още и слѣдующето, което е отъ много голѣма важность: веднага щомъ се разболѣе на когото и да било нѣкое добиче отъ неизвѣстна за населението болѣсть, то всѣки, който се научи за това, да яви на кмета, който отъ своя страна веднага да затвори болния добитѣкъ отдѣлно, при болния да се не пуца никой другъ, освѣнъ човѣка, който ще го храни, а и тоя човѣкъ да се не отдѣля отъ болния добитѣкъ и да не се събира съ никого, сжцеврѣменно кмета да испрати особенъ човѣкъ да яви на Околийския Началникъ за случая и Началника телеграфически да повика Окр. Ветеринаренъ Лѣкаръ да отиде да види каква болѣсть се е появила, а ако въ околията има Околийски Ветеринаренъ Лѣкаръ, Началника устно да му яви за това.“

Чумата по добитъка на Турската граница.

Отъ полученитѣ извѣстия въ Министерството на Търговията и Земледѣлието се установява, че чумата по едрия рогатъ добитѣкъ върлувала въ много голѣми размѣри въ пограничнитѣ Турски околи: „Кърджалийска“ и „Ири-Деренска“ и че болнитѣ добитѣци били поени, а умрѣлитѣ хвърлени въ рѣкитѣ, отъ които нѣкои влизатъ и въ наптитѣ прѣдѣли; а тъй сжщо, че никакви почти мѣрки не били вземени за ограничението на тая болѣстъ и лѣшветѣ си оставами тамъ, гдѣто животнитѣ умирали. Слѣдствие на тия извѣстия, Министерството е распорѣдило, щото до втора заповѣдъ да не се пущатъ подъ никакви условия отъ Турция никакви животни, нито тѣхнитѣ сурави произведения, а тъй сжщо и вещитѣ, оказани въ чл. 35 отъ закона за Санитарно-Витеринарность Полиция. Прѣкаранитѣ скрипомъ добитѣци, ако веднага не се повърнатъ обратно, ще бждѣтъ застрѣлвани и закопавани. Тия мѣрки, колкото я строги да сж, но сж съвършенно справедливи и на мѣстото си сега, когато тоя страшенъ бичъ (чумата) чака на самата граница да нахлуе и у насъ и ни съсине.

ДЕМОНСТРАЦИЯ ОТЪ ГЛАДНИ МАЙКИ ВЪ ГР. ВАРНА

„Хлѣбъ, Хлѣбъ искаме! гладни сме! дайте ни хлѣбъ! дѣцата ни гладни мрѣтъ“ и пр. бѣха викове на едно множество жени, който на 24 Априлий т. г. турна ва трѣвога Градското Общ. Управление — властта и всички Граждан съ пѣлци стомаси въ Варна. Каменно сърдце да бѣше пакъ неможеше да устои безъ да зажали, безъ да прояви съчувствие и порони сълзи, като глѣдаше тѣзи нещастни, безсилни, всѣка за себе си, жени съ по нѣколко дѣца да се събиратъ на тѣпи, да плачатъ, да викатъ, да се каратъ за най необходимото, за това, което крѣпи живота — за хлѣба. Страшна сцена! Да глѣдате тѣзи жалка тѣпа отъ жени да апелира за хлѣбъ и то къмъ кого? къмъ градската властъ, като че ли тя е виновната на тѣхното нѣщастие; да глѣдате какъ тѣзи тѣпа напада да распаря чували, приготвени съ брашна за износъ на вѣнъ сърдцето ви се раздира. Ужасно нѣщо! Нищо не е по лошо отъ гладътъ. Гладътъ е онѣзи епидемия, която умъртвява животътъ, нѣ слѣдъ дълги мъчения, тя затѣпява най благороднитѣ чувства и прѣоборѣща челоуѣка на злодѣй. Като расправяхме прѣди да стане това у насъ, че въ другитѣ държави при гѣсто население и развита фабрична индустрия, въ ущърбъ на земледѣлнето, хората гладни, правятъ демонстрации за хлѣбъ тогава нашитѣ селяни се само кръстеха и казваха „пази Боже отъ подобно нѣщо“! Уви! това стана и въ богатата райска България, въ единъ многолюденъ пристанищенъ градъ, гдѣто се намира дневна плата повече отъ колкото въ единъ затворенъ вътрѣшенъ градъ, каквито сѣ повечето въ България.

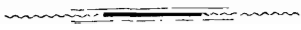
Повърхностний наблюдателъ или би се насмѣлъ на тѣзи жална сцѣна или би обвинилъ власта, че не удовлетворява

просителитѣ. Нека разгледаме кои сж причинитѣ, спорѣдъ насъ, на това, навѣрно, всѣобщо бѣдствие.

На читателитѣ ни е извѣстно, че отъ прѣди нѣколко врѣме възникна една война мѣжду Испанцитѣ и Сѣверо-Американскитѣ Съединени Щати за даване републиканско управление на О-въ Куба. Сѣверо-Американскитѣ Съединени Щати е оная държава, която конкурира житната търговия въ цѣлий свѣтъ. Тя е най-сериозната конкурентка съ жита на Европейскій свѣтъ и нейното втурване въ война неможеше да остане незабѣлѣзано въ житний пазаръ. Това нейно военно положение даде силенъ напоръ за повишаваннето на цѣнитѣ, тъй като войнствующата държава спрѣ износътъ си. Това отъ една страна. Отъ друга намъ ние е извѣстно че Европейскій свѣтъ въ истеклата година неможе да се радва никждѣ на добра реколта, наводненията и пр. стихийни явления се подиграха съ сждбата на земледѣлческій свѣтъ и той получи несравнено помалко отъ колкото въ нормални години. Напр. Руссия разполага съ около 50 %¹⁾ помалко запасъ отъ храни отъ колкото въ нормални години; Франция тѣзи година трѣбваше да купи за около 400 милиона лева храни, Австрия може за нуждитѣ си трѣбваше да внесе около за 30 милиона фиоринта храни отъ вънъ; сжщо и Германия сега стои по лошо въ това отношение отъ колкото въ миналитѣ 30 години. Разбирасе че този, недостигъ на храни щеше да се попълви главно отъ житницитѣ на Съединенитѣ щати. Съвкупно тѣзи двѣ причини силно подѣйствуваха за повишаваннето цѣнитѣ на житата и за усиление на износътъ. Че износътъ и на нашитѣ и безъ това малко храни се е увеличилъ до неимо-вѣрностъ краснорѣчиво ни доказватъ цифритѣ на бюлетина на Министерството на Земледѣлието и Търговията. Спорѣдъ него само въ расстояние на 7 депа, а именно отъ 4 до 11 Априлий т. г. е изнесено 7,340,400 к-гр. жито, 6,616,761 к-гр. кукурузъ и 296,278 к-гр. ячмикъ. Ето сжщинската при-

¹⁾ Спорѣдъ в. „Р. Т. Курьеръ“

чина за поскъпването на житата и на хлѣба, което прѣдизвика и горнята демонстрация въ Варна, гдѣто бѣднитѣ сж въ единъ значителенъ размѣръ. II дѣйствително 600 gr. хлѣбъ като се дава за 30 ст., възможно ли е да се прѣхранва сѣмейство съ 5—6 и повече членове, при скъпи други съѣстни продукти, наеми и пр., съ ничтожната дневна плата 2 л., както е сега? — разбира се че не! На въпроса: оправдана ли е тѣзи демонстрация или не? ще отговоримъ утвърдително да! Защото при явний недоимъкъ отъ храни, слѣдъ окончателното събиране на всѣ-свѣтската реколта, и при явната недоброкачественостъ на полученитѣ произведения и при силното настояване на печатътъ, да се поспрѣ износътъ на хранитѣ, който толкова усилено отиваше, се отговори съ едно гробно мълчание отъ надлѣжното мѣсто, а отъ нѣкои своегорода економисти: че още не е нищо извѣстно, че нѣма нищо заплашително за бѣдѣще и че нѣма за това основание. Ако се бѣше спрялъ износътъ на старитѣ храни или нѣкакъ по ограничилъ, като срѣщу това се отложеше за малко по-е сръчното събиране на данъкътъ, ние нѣмаше да бѣдемъ очевидци на подобни печуванни демонстрации и на тѣзгодишнитѣ слаби храни въ нѣкои части на княжеството ни, които и слѣдъ второ прѣсѣвяване все още не общаватъ нѣщо добро. Съ невзиманнето на никакви мѣрки въ случая се изекспортираха старитѣ доброкачествени храни навънъ, а за сѣме оставаха новитѣ жита, които по своята недобро-качественостъ на половина поникнаха, а и поникналитѣ при най слабий студъ прѣзъ зимата измръзнаха. Ето защо постѣпката на гладнитѣ въ Варна, е оправдателна защото тѣ знаятъ, че само слѣдъ подобна „гюрултия“ тѣхний гласъ бива чуванъ отъ гдѣто трѣбва и че често тѣхний животъ, както е въ случая, се игнорира въ интереса само на десетки богаташи житари и брашлари у които се е намѣрило складирани жита при това поскъпване на хранитѣ.

ЖИТНАТА ТЪРГОВИЯ И СЪСТОЯНИЕ НА ПОСѢВИТЪ ДРУГАДЪ.

Министерството на Търговията и Земледѣлието е получило тѣзи дни отъ Louis Dreyfus & C-іе изъ Парижъ слѣднитѣ интересни свѣденія по житната търговия и състоянието на посѣвитѣ:

„Прѣзъ тази епоха на годината, когато природата спи и плаванieto е прѣустановено въ всичкитѣ почти точки на земното кълбо, малко движения се забѣлѣжаватъ въ търговскитѣ сношения и мѣняванието на цѣнитѣ“. По тази причина, нашия рапортъ, който пѣма за цѣль да изброява само цѣнитѣ, а който се стрѣми да очертае, както движението на цѣлосвѣтното земанье-даване, така сжщо и общото положение на реколтитѣ, не е за сега много интересенъ“:

„Изначало ние ще хвърлимъ единъ погледъ къмъ двѣ държави, които сж вънъ отъ Европа и на които реколтитѣ придойдохъ тогава, когато надъ нашия континентъ владѣе още зима — Ла Плата и Индия — и послѣ ще кажемъ нѣколко думи за Съединенитѣ Щати и Европа“:

„*Ла Плата.* Въ нашия рапортъ отъ 18-й Януарий ние се произнесохме, че реколтата на тая държава нѣма да бѣде така изобилна, каквато се прѣдвиждаше отъ самитѣ Аржен-тинци. Това наше мнѣние се потвърди отъ самитѣ факти. Дѣйствително, до тоя часъ износътъ е много по-малкъ отъ прѣдполагаемия и всичкитѣ досегашни наши свѣденія твърдятъ, че се срѣщатъ голѣми търсения на нуждитѣ жита за натоварване на ангажирани пб-отрано кораби, така щото износътъ за Европа ще бѣде много по-малкъ отъ очаквания“:

„Освенъ това, дъждоветѣ, що паднахъ въ началото на реколтата, намалихъ много качеството на житата, които обикновенно сж посрѣдствени и за това сж много по-долни отъ

испратенитѣ ни прѣзъ втората половина на м-ць Декемврий и първитѣ двѣ седмици на Януарий“.

„На кратко казано, прѣдполагаемий износъ отъ 12—15 милиона метрически кинтала е намаленъ съ 50% и спорѣдъ нашето убѣждение Ла Плата слѣдъ нѣколко седмици ще прѣстене да играе ролята на износна държава до идущ. година“.

„*Индия*. Прибранитѣ реколти въ Сѣверо-Источната и Западната частъ на Индия, т. е. въ Калкута и Бомбей изглеждатъ да не сж задоволителни. Напротивъ, има се надѣжда, че тѣ ще бѣдѣтъ добри въ Сѣверо-Западната частъ. По причина, че прибиранieto на реколтитѣ въ тая голѣма Империя става въ различни врѣмена, износътъ на новитѣ жита ще трае обикновенно отъ Февруарий до Август“.

„Ние прѣдвиждаме, че тая година износътъ ще бѣде срѣденъ и ще възлѣзе 6—7 милиона метрически кинтали“.

„*Америка Атлантически брягъ*. Цѣнитѣ продължаватъ да сж твърди, съ тенденция на покачване. Износитѣ не бѣхж такива голѣми, каквито се очаквахж да бѣдѣтъ, като се имаше прѣдъ видъ недостатъчната реколта въ Европа. Въпрѣки това депозититѣ въ Америка сж значително намалени“.

„*Тихоокеанский брягъ*. По-голѣмата частъ отъ житата сж извозени. Отъ сега до бѣдѣщата реколта остава да се направи малкъ износъ“.

„Колкото се отnosi до *Европа*, трѣбва да отбѣлѣжимъ, че на всѣкъдѣ вносътъ остана по-малкъ, отколкото се прѣдполагаше. Въздържността е обща, при все, че депозититѣ въ землѣдѣлцитѣ и търговцитѣ сж намалени значително“.

Състоянието на есеннитѣ посѣви. Въ Америка есеннитѣ посѣви не само, че заематъ много по-малка поврѣхностъ, но и условията за тѣхното прѣуспѣвание сж по-малко благоприятни“.

Въ Южна-Руссия и въ пѣкои отъ Дунавскитѣ държави голѣмитѣ мразове, които сж се случили прѣди нѣколко дена, сж застрашили до нейдѣ зимнитѣ посѣви. Нѣка се надѣваме,

че този страхъ скоро ще изчезне и че за всичко това ние ще бъдемъ добръ уведоменн слѣдъ нѣколко дена“:

Напротивъ, общото състояние на посѣвитѣ въ вноснитѣ страни, като Англия, Франция, Испания и Италия е твърдѣ задоволително. Въ тия държави зимната температура бѣше доста благоприятна“:

Тунисъ и Алджирия имахъ тая година доста благоприятни и продължителни дъждове и посѣтитѣ жита, ечмикъ и овѣсъ изглеждатъ да сж добри“:

Расположени сме да вѣрваме, че падѣждитѣ ни за бждщата реколта нѣма да се разрушжтъ отъ нѣкоя непрѣдвидева случка; въ противенъ случай Европа ще бжде изложена на прищевкитѣ на износнитѣ страни, находищи се вънъ отъ нея, защото както спомѣнахме и по-горѣ, въ нея нѣма голѣми запаси отъ жита“:

Съ рапорта си отъ 2-й Май Н. ст. сжщата къща донася на Министерството на Търговията и Земледѣлието още слѣднитѣ свѣдѣния по сжщй въпросъ.

„Периодътъ, който истече прѣди малко, ще остане забѣлжжителенъ въ анализѣ на търговията и земледѣлието; прѣзъ м. Априлий меркюриалитѣ отбѣлжжихъ въ Европа едно повишение, което възлиза на повече ътъ 5—6 лева на 100-тѣ килограма или 20—25% отъ прѣдшната цѣна на житата.

Най-забѣлжжителното тукъ е, че това извъпрѣдно повишение на цѣнитѣ неочакванно дойде въ тоя моментъ на годината, когато отварянieto на пристанищата по рѣкитѣ и моретата, които бѣхъ затворение отъ зимнитѣ ледове въ продължение на нѣколко мѣсеци, докарва по-скоро едно понижение на цѣнитѣ въ тържищата.

Мотивътъ на това повишение на цѣнитѣ не се дължи исклучително на войната, която избухнж прѣди нѣколко дена между Съединенитѣ Щати и Испания. Ние повече сме наклонни да вѣрваме, че войната бѣ въ тоя случай водната капка, която прѣнцлни ссжда. Истинската причина трѣбва да се

търси другадѣ, и то въ дѣйствително недостатъчната минж-логодишна реколта въ Европа, вслѣдствие на което се нама-лихъ запаситѣ отъ жита на тържищата.

Ние съ удоволствие отбѣлѣждаме, че нашитѣ рапорти, що адресирахме на Министерството отъ 6 мѣсеци насамъ, носятъ отпечатъка на живата ни заинтересованность върху опасността отъ отсъствието на нуждитѣ запаси отъ жита, която опасность застрашаваше почти всичкитѣ европейски държави.

Благодарение, че Испанското правителство, ръководимо отъ чловѣколюбиви намѣрения, е рѣшило да се уважава неутралното знаме, иначе не щѣхме да знаемъ кждѣ щѣше да се спрѣ покачванието на цѣнитѣ.

Въ такива тѣжки врѣмена добръ ще бѣде всичко да се прѣдвижда. Ако Съединенитѣ Щати запрѣтятъ износа, или ако, вслѣдствие за политически затруднения, настоящата война се простре и надъ други морски държава и докара още по-сериозни прѣчки на мореплаването, то, по наше скромно мнѣние, ще бѣдѣтъ оцетени всичкитѣ вносни страни въ Европа.

Не трѣбва да се крне, че ние имаме най-налѣжаща нужда отъ всичкитѣ жита, които Америка, може да ни испрати отъ сега до новата реколта. Житата, които се очакватъ отъ Руссия, Аржентинската республика и Индия, нѣма да бѣдѣтъ достатъчни за удовлетворение на съществуващитѣ нужди.

За щастливи се считаме да отбѣлѣжимъ, че на тая доста мрачна картина за снабдяването на Европа съ жита може да се противопостави друга съ по-свѣтли, по-засмѣни краски: изглѣдѣтъ на посѣвитѣ изъ цѣла Европа вдъхнува щастливо общание. Тази перспектива е толкова обща, щото ние не считаме за нужно да даваме прѣглѣдъ по отдѣлно за всѣка държава.

Нека се надѣемъ, че провидението ще се покаже до края благоприятно, и че нашитѣ надѣжди въ бѣдѣщата реколта нѣма да се осуетѣтъ.

Въ Америка, върху атлантически басейнъ, имало е прѣди малко време оплакване, че зимницитѣ сж пострадали, но отъ друга страна се явява, че сж били засѣти по-голѣми пространства съ пролѣтни посѣви, и че послѣднитѣ сж били добри. Напротивъ новитѣ сѣидби на Калифорния, които сж прѣтърпѣли една много дълга суша, сж почти изгубени, и ние можемъ още отъ сега да изличимъ отъ снисъка на житата, които ще бждатъ внесени въ Европа прѣзъ идущата кампания, 5-тѣ милиони квартаери отъ хубавитѣ бѣли жита, толкова много търсени тая година отъ нашитѣ воденичари.

Отъ Аржентинската республика извѣстяватъ, че реколтата на царевичата, която ще стане прѣзъ м. Май, е била извънрѣдно голѣма. Прѣдъ видъ, че аржентинцитѣ сж навикнали да прѣувеличаватъ своята реколта, то ние прѣдаваме тази новина съ резерва, до като я провѣримъ чрѣзъ нашитѣ прѣдставители.“

ДЪРЖАВЕНЪ МОНОПОЛЪ НА ХРАНИТЪ И ХЛѢБНИТЪ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

Въ единъ отъ послѣднитѣ броеве на издаваемото се въ гр. Прага еженедѣлно илюстрирувано земледѣлческо списание „Hospodâr Cechoslovansky“ се пише, че за подобряването цѣната на хранитѣ *Централното земледѣлческо общество за кралство Чехия*, въ засѣданието си на 12 т. м., новъ стилъ, е разисквало въпроса за въвежданieto единъ видъ държавенъ монополъ върху хранитѣ и хлѣбнитѣ издѣлия. Тоя монополъ трѣбвало да се основава на слѣднитѣ принципи: „1) Всичката добита пшеница и ржъ държавата да ѝ приема отъ земледѣлците за цѣна прѣвишающа добивната цѣна на тия храни. 2) Цѣната на тия храни да опредѣля държавата споредъ мѣстнитѣ условия на всѣка провинция. 3) Купевитѣ храни държавата да смила въ частни мѣлници срѣщо известна плата. 4) Брашната отъ хранитѣ и опеченитѣ въ своитѣ пекарници хлѣбни издѣлия държавата да продава въ своитѣ брашнарници и хлѣбни складове (трафики). 5] Върху смлѣтитѣ частни храни за частно употребление това постановление да не се отнася. 6) Държавата да продава брашната и хлѣбнитѣ издѣлия, които сж отъ храни смлѣти на единъ видъ брашна, на добивната цѣна, а пъкъ побѣтитѣ брашна и хлѣбни издѣлия съ известна печалба. 7) За основаването на държавни пекарници и складове държавата да се снабди съ парични срѣдства чрезъ особенъ заемъ“. Това прѣдложение, слѣдъ като се е докладвало, врѣменно е било отложено, като се е взело рѣшение, да се подаде молба въ земския сѣимъ, който да се завземе за защитаването пекарската и брашнарска индустрия въ Чехия, както и да се произнесе за отварянето на специални пекарски училища.

Р А З Н И

Скаска на 22-й Мартъ т. г. Редактора ни, Варненски Окр. Земледѣлчески надзирателъ г. Ив. Бързаковъ е държалъ, въ гр. Провадия въ салона на училището „Св. Кирилъ и Методий“, скаска по Пероноспора-та (балсарета) и борбата противъ нея. Скаската е била придружена съ нагледно показване на картина нападнатъ отъ пероноспората листъ и показване на дѣло въ двора на училището приготвянето на бордолезовий растворъ и употрѣбляването му въ работа съ машината прѣскачка, система „Siphonia“. Имало е достатъчно слушатели. Саски по сѣщий въпросъ и съ такава нагледностъ сѣщий е прѣдприелъ да държи г. Варна и въ всичкитѣ околнисио градове и по лозарски центрове.

На 14-й Май т. г. (Спасовъ день) сѣщий държа тукъ, въ гр. Варна, скаска по сѣщий въпросъ Градската зала бѣше прѣпълнена отъ слушатели. Отъ точно часътъ 10 до 11 сутрешната г. скасчика говори въ залата върху слѣдующитѣ точки: Лозарството, като поминѣкъ въ страната ни, и собственно за гр. Варна; Материалнитѣ загуби, които притърпѣха лозаритѣ миналата година (това въ цифри); Отъ какво пострадаха лозята миналата година; Какво помогна на това зло; Що е то переноспора; Отъ кждѣ се знае че е проистекла, и какъ се движила тя (лѣточисленіе); Нейното ботаническо описание; Размножаваніето ѝ, условията нуждний за това, по кои части на лозата се появѣва и въ що се състои нейната врѣда. Пероноспората по листата; Различаваніето на пероноспората отъ фитоптуса (Phytoptus Vitis); Пероноспората по ластаритѣ чепкитѣ, и зърната и познаваніето ѝ, разнитѣ способности за борба противъ нея и пр.

Вънъ въ двора на залата — Централна градска градина г. Скасчика бѣше изложилъ три машини-прѣскачки отъ разни системи, а именно: „Siphonia“ „Austrie“ и „Velmorel“ —

Еслѣг № 1:“ Отъ 11 до кждѣ 12 часа той показа на най радикалното сръдство за борба противъ пероноспората; приготви прѣдъ очитѣ на слушателитѣ бордозовий растворъ, или още нареченъ „Бордовска каша“; запозна слушателитѣ съ системитѣ на изложенитѣ машини и на тѣзи които му липсуваха, съ тѣхний механизъмъ, употребление, стойностъ, като указа на всѣка една прѣимуществата и недостатѣцитѣ ѝ надъ другитѣ.

Слѣдъ това и третѣ машини напълнени съ приготвений растворъ едноврѣменно се турнаха въ дѣйствиѣ прѣдъ публиката, количеството на която бѣ още повече нарастало.

Въ три часа подиръ обѣдъ въ лозята, мѣстността „Рупи“ г. скасчика държа втори курсъ прѣдъ заинтересовани. На ново повтори всичко, каквото бѣ говорилъ сутрента. Приготви прѣдъ очитѣ на лозаритѣ растворъ отъ синъ камъкъ и варъ и втори растворъ съ приготвенъ отъ фабриката прахъ, съдържащъ и дветѣ материи. И къмъ 4 часа турна въ дѣйствиѣ и третѣ машини, съ които до вечерята се напръскаха въ присѣтственето на слушателитѣ около 10 декара лозя, съ което се и завърши дневната работа.

До колко скаската е подѣйствувала на Варненци се вижда отъ това, че въ сѣщій и слѣдующий день се продадоха 40 машинки пръскачки и още се търсятъ; Синий камъкъ отъ 60 ст. доби цѣна 1.20 л. нъ и не се намира. Ежедневно лозя се пръскатъ и вижда се, че, ако градскій съвѣтъ би се притеклъ на помощъ, като да бѣ закупилъ 100—150 машинки и да бе ги давалъ подъ наемъ или да прѣдприемеше пръсканието лозята на желающитѣ, сръщу извѣстна такса, тѣзи година щеха да бждѣтъ пръскани всичкитѣ лозя въ Варла, които достигатъ крупната цифра 25000 декара, отъ които 4200 сѣмейства очакватъ единственната си прѣхрана.

Въ в. „Руссенский Търговски Куриеръ“, който се пълни съ много пробранъ материалъ по нашата търговия и индус-

трия и който по съдържание отъ день на день се подобрява, срѣщаме слѣдующитѣ отъ голѣмъ интересъ свѣденія за *реколтата на виното прѣзъ 1897 година*. „Реколтата на виното прѣзъ 1897 год. на балканския полуостровъ е много по слаба отъ 1896 год., Така въ България тя отъ 1,360,000 хектолитри прѣзъ 1896 се е намалила на 1,090,000 хект. прѣзъ 1897 г. въ Ромжния отъ 7,500,000 хл. прѣзъ 1896 г. се е намалила на 3,200,000 хл., въ Унгария отъ 1,650,000 — на 1,200,000 хл., въ Сърбия отъ 1,100,000 — на 920,000 и въ Австрия отъ 2,250,000 — на 1,800,000 хл. Реколтата на виното прѣзъ 1897 г. се е увеличила сравнително съ онѣзи прѣзъ 1896 г. само въ италия, Испания и Съединенитѣ щати.

За отбѣлѣзване е, че у насъ прѣзъ 1897 г. е внесено отъ Турция и Гърция 1,446,227 лит. обикновенно вино за 355,867 л., прѣзъ 1896 г. — 253,822 лит. за 52,614 лева и прѣзъ 1895 г. 1,399,912 лит. за 387,458 л., а пъкъ е изнесено само 50,577 лит. оцетъ за 14,716 л., прѣзъ 1897 г., 69,701 лит. за 21,209 л., прѣзъ 1896 г. и 57,680 лит. оцетъ за 16,709 л. прѣзъ 1895 г. Значи въ отношение на виното ний не произвеждаме това що консумираме. Независимо отъ това у насъ ежегодно се внася шампанско и други вина въ бутилки и бурета за около 50,000 л. средно“.

Въ сѣщия *Руссенский Търговски вѣстникъ* срѣщаме и слѣдующето :

„**Приселения.** Тѣзи дни сж се получили въ министерския свѣтъ нѣколко прошения отъ русскитѣ старовѣрци (молкани и пр. избѣгали нѣкагапъ отъ своето отечество и заселени въ турско време въ Добруджа), за да имъ се отстъпва земя, за да се приселятъ въ България. Министерския Свѣтъ обаче, прѣдъ видъ на невъзможността да удовлетвори многото просители, български уроженци изъ Австрия, Ромжния, Турция и пр., понеже нѣма у насъ свободни земи и нашето население доста бързо се увеличава, е отказалъ да фовозира подобни

толѣми приселения. Правителството не било противъ населенитѣ, стига самитѣ просители да си купятъ на общо основание нуждната земя отъ нашето население“

И ние сме за „България за Българитѣ“

Ново срѣдство за борба противъ Филоксерата. Съ резерва прѣдаваме новината, че учений французинъ Дюбоа е открилъ единъ микробъ, който унищожавя филоксерата и развъжданieto на който ставало много лесно и че за тѣзи услуга на Дюбоа Французското Правителство го възнаградило съ 300000 л. Знаеше се, че Французското правителство бѣ обѣщало 100000 л. на този, който първъ открие най радикалното срѣдство противъ филоксерата.

Ние се отнесохме до надлѣжното мѣсто да провѣримъ тѣзи желателна новина и въ идущата книжка на списанието си вѣрваме да можемъ да съобщимъ на читателитѣ си до колко да се вѣрва на това. —

По сѣщия въпросъ въ брой 15 на в. „Народенъ листъ“ срѣщаме слѣдующитѣ подробности :

„**По Филоксерата.** Помоленъ отъ редакцията на „Народенъ Листъ“ да праяя нѣкои свѣдения по откритото напоследѣдъкъ лѣкарство противъ филоксерата отъ профессора на Монтпелийския университетъ Дюбоа, азъ се обърнахъ къмъ профессора по Зоологията при тукашния университетъ г-на Юнга. Почтенниятъ профессоръ, освѣнъ че е извѣстенъ зоологъ но е и членъ на лозарската комиссия къ женевския кантонъ. Азъ му расправихъ лошото положение на лозята въ нѣкои отъ нашитѣ окрѣзи, дѣто филоксерата се е распространила или разпространява, а особено въ Видинския, дѣто не сѣ останѣле никакви лозя.

— Истина ли е, прибавихъ азъ, че напоследѣдъкъ е откритъ отъ професора Дюбоа новъ цѣръ противъ филоксерата, че французското правителство е наградило изнамервача съ 300 х. лева? Можете ли ми каза какво е вашето мнѣние по въпроса за филоксерата и какви срѣдства прѣдлагате вие, като най-добри, за борбата противъ врага на лозята?

— „Французското правителство, отговори Юнгъ, не е отпустило, до колкото зная, 300 х. л. на г-на Дюбоа, па и премията, назначена да се даде на онзи, който открие срѣдство противъ филок-

серата, не е 300 хиляди а е сто хиляди. Г. Дюбоа е работил и работи много по тоя въпросъ; той е единъ отъ най-големитѣ познавачи на филоксерата, но ако неговото послѣднѣо откритие бѣше радикално, цѣлиятъ свѣтъ щѣше да го знае. Въ сжщностъ цѣръ противъ филоксерата има. Има вече повече отъ тридесетъ години отъ като ние се боримъ съ нея и доста успѣшно. Ние не дадохме до сега на нашитѣ лози да загинатъ. Срѣдствата, които употребяваме, сж двѣ: *вжлената сѣра* и *американската лоза*. Вжлената сѣра е добръ способъ за борба противъ филоксерата, тя ѝ убива съвършено и съ това изцѣрва заразенитѣ лози. Но позоволѣте да направя една забѣлѣжка; съ нея спасението се не постига пълно. Прѣди всичко лѣчението съ тоя цѣръ коштува скъпо; на година въ нашия кантонъ ние харчимъ около 60,000 лева.*) Но има още една лошавина; изцѣрената лоза не е спасена и, при ново нахлуване на филоксера отъ вѣнъ, тя се разболява отъ ново, значи, и лѣчението трѣба да се почне на ново. Както видите, това срѣдство не може да се нарече радикално, и ако ние го употребяваме тукъ, то е, защото не знаемъ по-добро отъ него. Какъ повтарямъ, макаръ и не радикално, но съ това срѣдство ние успѣшно се боримъ противъ филоксерата става вече 25 години. Нека ви споменж още, че то има и друга една добра страна, защото помага на нашитѣ сѣсѣди: съ това, че унищожаваме постоянно филоксерата, ние спасяваме най-близкиятъ до насъ кантонъ, Водскиятъ, отъ заразяване. Съ това, че ѝ убиваме, ние ѝ не даваме да прѣскокне у нашитѣ сѣсѣди. Жалко, че не познавамъ хубаво условията, въ които е поставено лозарството у васъ, та не можъ да ви прѣпорѣчамъ за сигурно това срѣдство. При низкиятъ цѣни на вината у васъ, не знамъ дали ще ви бѣде полезно да го употребявате. Освѣнтъ това, не знамъ дали вие не сте изложени на много чести нахлувания на филоксера отъ вѣнъ, въ който случай разноскитѣ за цѣрението ще се уголемятъ още повече.

Второто, и най-главното, срѣдство противъ филоксерата е *американската лоза*. Тя е по силна отъ нашата и лѣгко прѣнася болестъта. Ние продължаваме да ѝ садимъ, въпреки запрѣщаванieto на нашето правителство. Ще ме попитате, може би, защо ни запрѣтватъ? Отговорътъ вие сами ще налучите. Макаръ тя и да прѣнася лѣгко болѣстъта, но съ това вече че и тя боледува, то вреди на нейнитѣ сѣсѣди нашитѣ европейски лози, които не

*) По пространство Жевевския кантонъ не е по-големъ отъ една отъ по-малкиятъ български околии.

могът да издържатъ филоксерната зараза и умиратъ. Тая опасностъ, обаче, не е толкова голѣма, защото и безъ това филоксерата се разпространява все повече и повече. Най хубаво е да се сади американската лоза въ окръжи, които сж съвсѣмъ опустошени отъ филоксерата и да се избѣгва саденето ѝ въ незаразенитѣ. Възражението, което правятъ противъ нежъ, че не била давала хубаво вино, е несъстоятелно; паистина отъ най-напрѣдъ виното не е хубаво, но съ минаването на години, то става тѣй хубаво, каквото е било и виното отъ старитѣ лози. Опититѣ, които направихме у насъ, ни дадохъ добри резултати; у насъ виното сега е по добро, отколко прѣди нѣколко години. Единъ живъ примѣръ: въ франция най пострадалия департаментъ, Хероскиятъ, бѣ насаденъ отново съ американски лози. Виното отначало не струваше, по сегашното, което тамъ се произвежда, е почти тѣй хубаво, каквото бѣ и старото. За добъръ примѣръ може да послужи и Алжирия, дѣто нѣма вече ни една прѣчка европейски лози и дѣто американската лоза, слѣдъ нѣколко годишно обработване, даде вино по хубаво и отъ старото.

Ето двѣтѣ срѣдства, които ние употребяваме за борба противъ филоксерата. Най хубавото е да се употребяватъ и двѣтѣ сжщевременно.

За да се борите съ по-голѣмъ успѣхъ, вие трѣбва да съставите комиссии отъ лозари и учени — (не отъ чиновници), които да изучатъ сички способности за цѣрението на тоя ужасенъ врагъ за домашното стопанство. Но само съ едно условие — да изучите по напрѣдъ и по добръ мѣстнитѣ условия. Вашето правителство може да се обърне сжщо за съвѣти къмъ другитѣ държави — никой иѣма да му откаже.

„Дора“

Съставено е общеобразователното и въспитателно Д-во „ДѢЯТЕЛНОСТЪ“ въ гр. Бургасъ.

Това Дружество е съставено съ цѣль за подпомаганне умственното и нравствено повдиганне на обществото изобщо и сдружаване на Бургаското общество и развиване солидарността мѣжеу него. Мѣжду срѣдствата, съ които дружеството ще прѣслѣдва тѣзи си висока хуманна задача има и издаването на разни книжки и Дружественъ органъ „Дѣятелность.“ Ако и никѣдъ да не се вижда въ устава опрѣ-

дѣлено каква ще бѣде цѣльта на този Дружественъ органъ, което бѣше необходимо, може да се вѣрва, че той ще има програма напълно хармонизираща съ цѣльта на дружеството. Прѣкрасна идея! достойна за подѣржание и пълна съ значение въ настояще врѣме, особено за источнитѣ градове Бургасъ и Варна; Хвала на инициаторитѣ.

Руссенската Търговско Индустрiална камара урѣжда единъ *Български земеделъческо-промишленъ музей*, като за този цѣль тя е отправила по единъ циркуляръ до извѣстнитѣ ѝ по видни земеделъци и промишленници, съ молба да ѝ се притекжтъ на помощъ, като ѝ испратятъ по малко отъ произведенията си. Ние вѣрваме, че покапенитѣ ще взематъ въ внимание този покана и ще улеснятъ каммарата въ трудната ѝ, пѣ съ голѣмо значение за промишленницитѣ и земеделъцитѣ, задача.

НОВИ ЧИТАЛИЩА

По инициативата на свѣщенника г. Хр. Хаджовъ и учителя г. Недю Кръстевъ въ с. Ботево, Добричка околия се е съставило читалище, което е наречено „ПРОСВѢТА“. Ние отъ по рано познаваме Негово Благоевѣйство още като учителъ и знаемъ, че той може да прави само добро за паството си. Като поздравяваме Ботевчене съ добрий изборъ, който сж направили въ лицето на свѣщенника си г-нъ Хаджовъ, пожелаваме имъ отъ сърдце и душа безпрепятствено постигание на завѣтната имъ цѣль съ урѣденото читалище.

По инициативата на учителя г-нъ В. Ст. Параловски се е съставило читалище въ с. Горановци — Кюстендилско, което е нарѣчено: „Образуване“. Ето похвална инициатива пакъ отъ учителъ.

По инициативата на младежитѣ въ с. Хибиллий — Свищовска околия се е съставило читалище и наречено: „ПРОБУЖДАНИЕ“. Настоятелството на това читалище моли всичкитѣ учеполубиви Господа, Господжици и Господжи да помогнатъ било съ нѣкаква сума въ видѣ на доброволна помощъ, било съ подаряване на нѣкаква книжка и пр.

Похвална инициатива. Управлението на Ловешката I кл. Д-на болница е взело благодѣтелната инициатива да урѣди една библиотека въ която болнитѣ да намиратъ занимание и утѣха въ тѣжкитѣ си дни. Ние като похваляваме примѣрното управление на казаната болница за това му благо намѣрение и като пожелаваме скорото му осъществяване, канимъ събратията си да не откажатъ помощта си поне съ подаряване печатнитѣ си произведения. Ние подаряваме на това истинско Богоугодно дѣло едно течение отъ списанието си до като то съществува съ всичкитѣ му прѣмии и приложения.

Много учители се оплакватъ, че прѣзъ четеримѣсечното имъ служение не били получили отъ общинитѣ нито стотинка срѣщу заплатата си, които иматъ право да получатъ отъ общинитѣ. Ние се чудимъ на тѣзи бишибозуклуди на общинскитѣ кметове. Ако общинитѣ сѣ лишени отъ срѣдства то и общинскитѣ кметове и писари трѣбва да не получаватъ заплатата. Не е само учителя, който трѣбва да страда отъ немощиѣта на общинитѣ. Ето защо ние трѣбва да признаемъ, че е още рано да се дава право на невежи селски кметове да се бъркатъ въ учебното дѣло, а още повече да си играятъ съ сѣдбата на учителя, който трѣбва да стои недосягаемъ отъ кметове и пр.

Оплаквания. Въ Редакцията ни постѣпватъ постоянно оплаквания отъ скотовѣдци, на които прѣгледвателната коммисия скопила, като негодни жребцитѣ, а тѣзи послѣднитѣ слѣдъ операцията измрѣли. Ние се заинтересувахме да изучимъ този въп-

росъ и научихме слѣдующето: Кастриранieto на негоднитѣ жребци е ставало въ присѣтствието на прѣглѣдвателната комиссия отъ практики скопци Русси, на които било разрѣшено въ случая отъ самото Министерство. Слѣдъ операцията сж измрѣли около 8%. До колкото знаемъ и при най голѣма вѣщина и добри условия пакъ 1¹/₂—2% се допускатъ жертви, а причината на повечето отъ 2% смъртни случая трѣбва да се търси въ недоброгo извършване на операцията или въ лошото по нататашно глѣдание на кастрираното животно. Въ случая има и едното и другото. Скопцитѣ сж кастрирали въ день по 150 жребци; Е възможно ли е при такова бързание да се спазатъ всичкитѣ нежности и внимание при тѣзи деликатна операция?, а отъ друга страна имало е случаи притежателитѣ на скопенитѣ жребци да натирватъ веднага слѣдъ операцията жребцитѣ въ хергелетата, при всичко, че както отъ Ветер. лѣкаръ така и отъ самитѣ скопци имъ сж давани наставления за понататашино глѣдание на болнитѣ животни до оздравяването имъ.

Нашето мнѣние е: 1) да се разглѣдатъ причинитѣ на смъртнитѣ случаи и на тѣзи стопани, на които жребцитѣ сж измрѣли отъ несполучливата операция да имъ се заплатятъ конетѣ, като отъ стойността имъ се спадне съразмѣрно за да се исплатятъ и допустимитѣ 2% смъртни случая; 2) Да се прилага Закона за допълнението закона за коневѣдството въ тѣзи му часть постепенно безъ бързание, та ако и да намѣри своето буквално приложение въ 2 или 3 години; Негодитѣ жребци държани толкова врѣме въ стадата, могатъ вѣкъждѣ да постоятъ още една година, та да се избѣгнатъ възможнитѣ, отъ таковато бързание при кастрирането, много смъртни случаи. Прѣдостатъчни сж 40—50 операции на день за да се извършатъ внимателно, при най голѣма грижливостъ.

В. „Сила“, издаваемъ сж въ града ни, въ единъ отъ прѣдпоследнитѣ си броеве въ нѣколко антрефилета натяк-

ваше за усиленото събиране данъка въ Балчишка околия и като плодъ на това — секвестрирането отъ бирниците на хиляди глави добитъкъ. До колкото можихме да научимъ подобно езекутиране е имало и ако и не на хиляди но съ дѣсятки добитъци сж секвестирани и продавани почти безъ пари. Па и ние бихме очевидци какъ 53 овцѣ се секвестираха за 150 л. Подобни строги мѣрки слѣдъ такъвъ нечуванъ, слабъ уружай, сж съвършено не на мѣстото си и крайно съсипателни за избѣднелото земледѣл. население, толкова повече че въ Сулюманлъшкий участъкъ, за който говори в. „Сила“ се събиратъ сега данъците за двѣ години и то не по вината на данъкоплатците, а по вината на Финансовитѣ власти, които сж държали този бирнически участъкъ вакантенъ миналата година.

Кому не е извѣстно, че тѣзи година земледѣлците едва искараха и не искара за прѣхрана? Е, възможно ли е да се исплати доброволецъ данъкъ за двѣ години отъ това нищо искарано? Ние канимъ Финансовитѣ власти да направятъ въвъможното отлагание за събиране на този данъкъ, защото е грѣхота, ако не и срамота да се продава добитъкътъ иззименъ тъкмо когато той трѣбва да тегли плуга и да храни стопанина си.

Варненската Окръжна Образцова Желѣзарска Работилница явява за свѣденне, че работилницата е снабдена съ всичкитѣ машини и наредби за изработване на комплектни мелници на вода и на пара, а така сѣщо изработватъ се и цѣли фабрични трансмисионни парѣдби, за таханъ, шарланъ, такачни фабрики, водни колела, подвезачни прѣси, плугове, помпи за вода и разни желѣзарски инструменти, камбани и др.

Прѣпорѣка. Министерството на Народното Просвѣщение е благоволило да прѣпорѣча списанието ни до Г. г. Директоритѣ на Държавнитѣ Училища и Г. г. Училищнитѣ Инспектори съ слѣдующето Окръжно, подъ № 1923 отъ 27-й Февруарий т. г. :

„Отъ началото на 1896 година въ гр. Варна започна да излиза едно списание подъ заглавие „Сѣячъ“ и тази година то встъпя въ третата си годишнина. Както обявява самата редакция, па и отъ съдържанието на двѣтъ годишни течения се вижда, че това списание си е поставило за задача да просвѣтлява нашето грамотно земледѣлческо население, като му дава за прочитъ редъ статии, въ които обективно се третираатъ разни въпроси по икономията, земледѣлието и скотовъдството. Не ще съмнѣние, че тази идея, на служенето на която се е посвѣтило това списание, е благородна и похвална, а за това само заслужава насърчение. Отъ друга страна, отъ излѣзлитѣ до сега книжки на списанието е явно, че материала за прочитъ, който то дава на читателитѣ си, е твърдѣ разнообразенъ и интересенъ, па освѣнъ туй е написанъ на единъ лекъ и удобопонятенъ за земледѣлцитѣ езикъ.

Поради всичкитѣ тия качества, съ които се отличава списанието „Сѣячъ“, Министерството го прѣпорѣчва на г. г. директоритѣ и училищнитѣ инспектори, като добро и полезно списание за нашитѣ земледѣлци, и ги моли да го доставятъ за училищнитѣ библиотеки и да съдѣйствуватъ за неговото по-широко распространение между нашето земледѣлческо население.

За Министра:

Главенъ Секретаръ: *С. Н. Лафчиевъ.*“

За знание отъ болницитѣ отъ нѣколко Болнични Управления получихме писма, съ които като ни съобщаватъ за похвалната си инициатива, че основали болнични библиотеки, молжтъ ни да имъ испращаме даромъ списанието си.

Прѣдъ видъ на благородната цѣль, която се прѣслѣдва съ тѣзи библиотеки ние сме рѣшили да удовлетвориимъ тѣхнитѣ молби само срѣщу условие да ни внесжтъ по 75 ст. за пощенски разноски. Мислимъ че е достатѣчна тѣзи жертва за една бѣдна редакция.

К Н И Ж Н И Н А

Земледѣлческитѣ Задруги въ Сърбия, отъ Ив. Атанасовъ, (рапортъ до Г. Прѣдсѣдателя на Българското Земледѣлческо Дружество), съдържа 53 стр., малъкъ форматъ.

Отъ 1-ий до 3-ий Септемврий м. г. въ гр. Крагуевацъ (Сърбия) се състоя вторий конгресъ на „Земледѣлческитѣ задруги“. За проучването на тѣзи задруги нашето правителство бѣше испратило трима отъ висшитѣ си чиновници да присѣтствуватъ на конгреса, а именно: Администратора на Българската Народна Банка Г. Караджова, Главний Инспекторъ по Земледѣлието, при Министер. на Земледѣлието и Търговията Г. Хр. Калчевъ и Началника на Централното Управление на Земледѣлческитѣ каси Г. А. Манушевъ. Види се че, или по свое желание или по делегиране отъ страна на Земледѣл. Дружество, и Г. Ив. Атанасовъ е придружилъ горнитѣ Господа и слѣдъ завръщанieto си е поднесълъ този рапортъ до Прѣдсѣдателя на Земледѣлческото Дружество, който рапортъ бѣше исцѣло напечатанъ въ сп. „Орало“ и сега отпечатанъ на отдѣлни брушурки.

Нѣма да се впускаме да пишемъ на дълго и широко съ какво се пълни този рапортъ, а само ще дадемъ едни много кратки нѣ отъ голѣма цѣнность бѣлѣжки отъ безцѣнното му съдържание.

Земледѣлческитѣ задруги въ Сърбия сж съставени по примѣра на Райфайзеновитѣ земледѣлчески дружества или както ги нарича Г-нъ Атанасовъ: „Селски заемателни каси“:

Райфайзеновитѣ дружества носятъ името на първий си сътворителъ Г. Фридрихъ Вилхемъ Райфайзенъ, роденъ въ селото Хаммъ—Германия на 30-й Мартъ 1810 год. Главнитѣ начала за организацията на „селскитѣ заемателни каси“ (да ги наречемъ както ги нарича Г. Атанасовъ) сж били слѣдующитѣ:

1. Сдружаванието заема потребнитѣ капитали за своитѣ членове отъ друго мѣсто подъ тѣхната взаимна и неограничена отговорностъ, на които ги раздава споредъ тѣхнитѣ нужди.

2. Сдружаванието дѣйствува само въ едно село, въ което трѣбва да живѣятъ всичкитѣ му членове.

3. То не дава никакви печалби (дивиденди) на своитѣ членове; ако би да произлѣзжѣ нѣкакви печалби, съ тѣхъ се основава *резервенъ фондъ*, кой е неотчуждимъ и никога не може да се раздѣля между членовѣтѣ.

4. То не притѣжава никакъвъ дружественъ капиталъ, освѣнъ резервния фондъ.

5. Най-послѣ, управлението на сдружаванието е съвсѣмъ безплатно; въ извънрѣдни случаи може да се дава нѣкое малко възнаграждение на касниера, нъ въ такъвъ случай, той не може да влиза въ управителния съвѣтъ.

Независимо отъ това, споредъ Райфайзена, въ тѣзи каси могатъ да бѣдѣтъ членове и най-бѣднитѣ земледѣлци, стига да бѣдѣтъ тѣ честни и работни.

Това сж съществениитѣ начала на *селскитѣ заемателни каси*.

Въ 1849 година, нѣщо прѣди 49 години, Райфайзенъ основалъ първата земледѣлческа селска заемателна касса въ с. Фламерсфелдъ, което било въ района на Вейербуковата община, на която доблѣстно за кметъ стоялъ Райфайзенъ. Слѣдъ това той основалъ още много други. Той намѣрилъ много послѣдователи и въ послѣднитѣ години числото на тѣзи каси е достигнало до стотини хиляди изъ Германия, Франция, Австрия, Белгия, Италия и пр.

Горѣщъ послѣдователъ на Райфаизена и ратникъ за економическото освобождение на сръбскитѣ селяни, Сърбия си добива въ 1892*) година въ лицето на г-на Михаила Аврамовича, който е посѣлъ първото сѣме на този родъ дружества въ Сърбия, като на 3 Августъ 1893 година той със-

*) Отъ тѣзи години Михаилъ Аврамовичъ е захваналъ своята сериозна дѣятелностъ по това направление.

тавя въ гр. Смедрово едно акционерно Дружество, подъ название „Подунавска Окружна Задруга“ съ 10,000 акции по 100 динара (лева) едната, съ цѣль да служи като цѣнтрална банка на бждѣщитѣ селски заемателни касси, отъ гдѣто да се снабдяватъ послѣднитѣ съ кредитъ; послѣ съставилъ първата заемателна касса въ с. Враново — Подунавский Окрѣгъ подъ име „Земьлорадничка задруга“, която до сега има 3000 л. кредитъ отъ окр. задруга и 8000 л. спестени сумми за членовѣтѣ. До началото на м. С-врий 1897 год. въ Сърбия вече имало 36 земледѣлчески задруги, отъ които 25 дѣйствували а останалитѣ били новосъставени.

Райфейzenовитѣ земледѣлчески дружества прѣслѣдватъ двѣ главни цѣли: 1) Да доставятъ потрѣбний кредитъ на земледѣлческото население и 2) да дѣйствуватъ за материалното и нравствено въздигане на членовѣтѣ си.

Началата на Раифайзена за тѣзи дружества въ разни страни сж прѣтърпявали разни, нѣ малки, измѣненія. Така напр. въ Италиѣ тѣ се измѣнени въ това: 1) членовѣтѣ не внасятъ никакъвъ капиталъ въ дружественната касса, а се основава безъ капиталъ; 2) членовѣтѣ не получаватъ печалби (дивиденди) и 3) всичкитѣ членовѣ отговарятъ взаимно съ имотитѣ си прѣдъ кредитното учрѣждение, което имъ заема потрѣбния капиталъ. При това въ тѣзи касси е про-каранъ принципа да се празятъ строги економии и че за да бжде приетъ нѣкой за членъ въ тѣхъ безъ друго трѣбва да знае да чете и пише, обстоятелство, което е заставяло мнозина неграмотни селяни първо да се научятъ да четятъ и пишатъ, слѣдъ което сж ги приемали въ сдружаванието.

Въ Сърбиѣ въ тѣхната организация лѣжи:

I. Въ дружеството се приема за членъ всѣки селянинъ, коойто живѣе постоянно въ сжщото село, безъ да се гледа на неговото материално богатство стига той да бжде честенъ и почтенъ, трудолюбивъ, да не играе на карти, да не пиянствова и да не се е хващалъ въ кражби, или други злѣдѣяния.

II. Членъ на дружеството може да бжде само този селянинъ; който е глава на семейство и не е подъ настоящество, да се ползува съ граждански и политически права и да има поне малко имотъ.

III. Всички членове на дружеството отговарятъ взаимно съ имотитѣ си прѣдъ Подунавската Окр. Задруга въ Смедерево за заемитѣ, които имъ прави.

На края на рапорта си г-нъ Атанасовъ, като дава въ нѣколко думи своето си мнѣние по прокарването на тѣзи дружества и въ страната ни, дава и единъ проектъ отъ уставъ на селска заемателна касса, съставенъ отъ него, приспособенъ за сдружаване спорѣдъ мѣстнитѣ условия.

Ние като се обѣщаваме да се позанимаемъ и съ този проектъ — уставъ въ идущий брой, като дадемъ и нашето си мнѣние по него, сега не можемъ, освѣнъ да похвалимъ г-на Атанасова за този му трудъ, а още повече че той самъ лично се е постаралъ да състави нѣколко такива каси и сами бѣхме очевидци при приемането на проекто-устава отъ едно събрание на една такава касса, какъ селянитѣ съ голѣма заинтересованность и рѣдко българско довѣрие промислюваха и си урѣдиха подобна касса. Не можемъ обаче да не се възмуцаваме отъ нѣкой наши събратя журналисти и то отъ такива на които девизътъ е: „говори право па се не бой“, които дали отъ злоба или друго, като не даватъ никаква важность на това, още съ подигравки за нѣкакви девети чудеса освѣнъ че обиждатъ инциаторитѣ на тѣзи похвални дѣла, нѣ умаловажаватъ значението на тѣзи толкова важна за сега у насъ пропаганда.

Цвѣтанъ

Изложение за Ветеринарното състояние на Пловдивский окръгъ

*Отъ Пловдивский Окр. Ветеринаренъ лекаръ Г. Бъваровъ., печатано пръвъ.
1867 г., съдържа 141 страница на обикновенъ форматъ*

Много пѣти сме се исказвали, че за да могатъ извѣстни мѣропріяти по подобрѣнието на земледѣлието, скотовѣдството та и промишлеността, да се увѣнчаятъ съ успѣхъ трѣбва прѣди всичко да бѣде изучена почвата, върху която тѣ ще се засадятъ, да бѣдѣтъ изучени нуждитѣ, които сж ги прѣдизвикали, а никога да не се движимъ отъ подражение. Една голѣма частъ отъ несполукитѣ въ нѣкои мѣропріятия се дължи единствено на тѣзи неразбранщина. Ето защо на насъ сж потрѣбни прѣди всичко изучвания, изучвания и пакъ изучвания. Тѣ трѣбва да бѣдѣтъ алфата отъ гдѣто да захванемъ за да получимъ омегата — постиганне на цѣльта.

Отъ кого и кѣдѣ трѣбва да ставатъ тѣзи изучвания е въпросъ, отговоръ на който би се далъ отъ разни различенъ а отъ насъ: никога не отъ хора, които сж далечъ отъ массата население и които изучватъ съ единъ файтонъ, по единъ пѣтъ, въ едни и сѣщи мѣста, едноврѣменно и земледѣлие и индустрия и търговия, както това се правеше отъ усопшата Индустриална Коммиссія, защото гдѣто има земледѣлие нѣма индустрия и търговия а тамъ гдѣто има отъ послѣднитѣ нѣма земледѣлие. Изучванията трѣбва да ставатъ отъ самитѣ респективни агенти, распрѣснати мѣжду массата население, които врътъ и кипятъ въ нуждитѣ, и натоварени да промислюватъ и работатъ за прѣкрятяването на тѣзи нужди, за даване идеи за мѣропріятия и пр. и на тѣзи изучвания и проекти трѣбва да се дава подобающето значение, ако и да не се сходядатъ съ възглѣдитѣ на тѣзи, които стоятъ по високо и отъ които зависи да турнатъ или не въ практика тѣзи идеи и пр. Ето защо ние се много зарадвахме ко-

гато получихме въ Редакцията си горното изложение на г-на Бъчеварова, което, мислимъ, е първо по родътъ си въ земеделѣлческата ни литература. Па можеше ли и да не се радваме, когато намъ ни се прѣдставлява едно изложение за състоянието на едно окръжие въ извѣстно отношение отъ най компетентний въ окръжието по този отрасль? Ние, като похваляваме г-на Бъчеварова за направений му трудъ да изложи ветеринарното състояние на района му, и като пожелаваме щото неговий примѣръ да бѣде послѣдванъ и отъ колегиитѣ му въ другитѣ окръжия, безъ да имаме нѣкакви неприятни цѣли, а просто отъ искрено желание за подобръние на и така добрий неговъ трудъ, който навѣрно ще продължава да го прави и за въ бѣдъще, осмеляваме се да укажемъ на нѣкой ако и малки грѣшки на г-на Бъчеварова, за което той не трѣбва да ни се сърди, защото самъ човѣкъ по мъчно вижда и съзнава грѣшката си.

1) Нито по корицитѣ, нито въ началото на изложението си г-нъ Бъчваровъ не казва прѣзъ коя година е това състояние на окръга и читателя, за да си отгадае това, трѣбва да чете цѣлото изложение и чакъ когато доде да се говори за санитарно-Ветеринарний персоналъ ще разбере, че това изложение изразява ветеринарното състояние на окръжието до 30 Юний 1897 год., а отъ кога?—това пакъ не може да се узнае, защото по рано намираме нѣкои свѣдения, като напр. по числеността на добитѣка, по зърненото и фуражно производство отъ много равни години: 1894, 95 и 96. А пъкъ годината поставяна отъ печатницата не може да гарантира, че материала печатанъ отъ послѣдната се отнася за годината на която, тя е поставила числото на корицитѣ.

2) Като говори за пасбищата уважаемий афторъ на стр. 12 зачеква единъ сериозенъ въпросъ, нъ бързо бързо го заминава; то е въпроса за намалението на пасбищата, чрѣзъ прѣобръщанието имъ на обработваема земя. Тукъ би можель уважаемий афторъ да потърси причинитѣ на това прѣобръ-

щание пасбищата на ниви и би било много умѣстно да укажеше на срѣдство противъ това зло, защото нека признаемъ, че тѣзи разузданность отъ страна на селското население, тѣзи небрѣжностъ къмъ пасбищата си и тѣзи лакомия за обработваема земя въ ущърбъ на пасбищнитѣ пространства, ще исчетътъ присждата на нашето скотовѣдство, па ако щете издавайте хиляди закони, допълнения и допълнения на допълненията по скотовѣдството. Въпроса за пасбищата трѣбва да излезе вече на сцѣната; той трѣбвали да се подеме отъ компетентнитѣ сили и да му се даде едно целосъобразно разрѣшение. Другъ е обаче въпроса, ако се мисли, както мислятъ нѣкои наши економисти, че пасбищата трѣбвало да се пробърнатъ на ниви, като по производителни, а нуждата отъ тѣхъ да се покривала отъ урѣдени искусствени ливади.

3. На стр. 16 ни се прѣдставлява една таблица за срѣдното фуражно-производство на окръга годишно. За да се даде истинска цѣнность на каквито и да би било цифрени данни, необходимо нуждно е да се указва на источниците, отъ гдѣто сж черпени или начинътъ, по които сж добити (прѣсмѣтани). Въ случай г-нъ Блчеваровъ ни не дава такива и това ни дава да се съмняваме въ истинността на прѣставенитѣ ни цифри, а още повече, когато се говори, както е въ случай за сламма, да се даватъ цифри не бржгли а такива дрѣбни, напр. срѣдното произведение на пшенична сламма било 106,798,511 килограми, отъ кждѣ такава буквална точность? Подобни невѣроятности подкопаватъ довѣрието и на другитѣ цѣнни, може би най вѣрни, статистически свѣдения.

4) На стр. 21 ни се прѣдставлява една таблица за количеството по полъ и възраст на копетѣ въ окръга. Отъ тѣзи таблица се вижда, че прѣзъ 1893 год. общото количество на копетѣ е било съ 3399 повече, отъ колкото това прѣзъ 1895 год., а за 1896 г. нѣма свѣдения. Тука, мислимъ, добръ щеше да направи уважаемый афторъ, ако ни

кажеше: кой сж причинитѣ за това намаление числото на коветѣ.

По нататѣкъ г-нѣ Бъчеваровѣ ни занимава съ рѣшеніята на окр. съвѣтъ по коневѣдството за подобрѣние на сжщото. Той ни излага рѣдѣ рѣшения кое отъ кое по цѣни, нарѣдени по години и дати, обаче добрѣ би било едновременно съ това да се дадеха и свѣденія за тѣхнитѣ приложения, т. е. приложени ли сж, или сж останали само рѣшения, ако сж приложения, какви резултати сж дали и пр. Това може да узнае вече, понеже нѣкои рѣшения сж взети още прѣзъ 1895 година.

И при тѣзи опущения, спорѣдъ насъ, изложението на г. Бъчеварова, съставлява голѣмъ интересъ и ние го прѣпоръчаме на населението въ Пловдивски окръгъ и на всички които се интересуватъ съ животинскитѣ богатства на страната ни.

Цвѣтанъ

ГОДИШНА КНИГА

ЗА

БЪЛГАРСКИЯ ЗЕМЛЕДѢЛЕЦЪ

1898 ГОД.

нарѣдилъ Христи Ив. Калчевъ (Инспекторъ по земледѣлието).

Отъ прѣдговора на тѣзи книга се вижда, че г-нѣ Калчевъ е прѣдприелъ да издава подобна книга или както ние ще я наречемъ „Земледѣлчески календаръ“ всѣка година. Този календаръ има 160 страници на обикновенъ форматъ цѣна 1 л. 50 ст.. Написанъ е на популяренъ, за земледѣлческото население, языкъ и напечатанъ съ едръ шрифтъ за по лѣсно четение и отъ малограмотнитѣ селяни. Обѣма статиики по земледѣлие, градинарство и лозарство, скотовѣдство, винарство, разни и календаръ за 1898 год. съ нѣкои обяснения по пощитѣ и телеграфитѣ, мѣрkitѣ и теглитѣ и

панаиритѣ въ България прѣзъ 1898 г. Въ написването на това съдържание сж взели участие освѣнъ г. Калчевъ още и слѣдующитѣ г-да: П. Дичевъ, Н. Бъчеваровъ, Ст. Гудевъ, Ст. Ив. Буцевъ, Хр. Ив. Разсукановъ, Г. Хазмановъ, Н. Д. Петковъ, Хр. С. Георгиевъ, Б. Боевъ, Ив. А. Цоневъ, Ст. Брънчевъ и Ст. Деневъ.

Неможе да поглѣдне човѣкъ равнодушно на явяването на тази книга въ бѣдното на литературно полѣ. Толкова повече тя добива по голѣма цѣнностъ щомъ издателя ѝ г-нъ Калчевъ общава всѣка нова година да ни я поднася съ по ново съдържание.

Единъ само нашъ съвѣтъ: Материала да бѣде колкото се може по разнообразенъ, въ малки статички, и цѣната на изданието по малка. Подобни издания трѣбва да се подкрѣпятъ отъ министерството та да се има възможностъ да се намали цѣната до минимумъ та да бѣждѣтъ тѣ достъпни и за най бѣдния грамотенъ селянинъ. Па най послѣ нѣка не бѣде толкова крупна книгата, защото колкото тя е по малка толкова повече се чете особено отъ селяни. Чувствува се я единъ недоимѣкъ въ съдържанието на тази книга за да бѣде тя истинска книга за Българскій земледѣлецъ, а тази пробѣлъ е отдѣлъ по народната медицина и хигиена и отдѣлъ, съдържащъ публикувани закони, които сж въ тѣсна свръзка съ земледѣлието, като закона за горитѣ, за земл. учение, градобитнината, коневѣдството и пр. надѣваме се проче че идущата година г-нъ Калчевъ ще ни даде годишната си книга още по подобрѣна и пр.

Срѣдство противъ Мъната (балсжрата) *отъ Н. Емфеджиевъ*, бившъ учителъ при Руссенското Земледѣлческо училище, а сега такъвъ при Ломското педагогическо училище.

Това рѣководство се състои отъ 23 стр., малъкъ форматъ и обѣма слѣдующий материалъ:

1) Какъ трѣбва да постѣпватъ лозаритѣ за запазване на лозята отъ Мъната (Балсжрата), 2) какви трѣбва да бѣждѣтъ

сждоветѣ, въ които се приготвява Бордовската каша, 3) какво трѣбва да бѣде качеството на материала за Бордовската каша, 4) какъ се приготвява послѣдната, 5) кога и какъ трѣбва да се употреби тя, 6) приготвление на лѣплива Бордовска каша, и 7) прости прѣскалки.

Написано е на доста простъ языкъ, разбираемъ отъ всѣхъ, казано е само това което трѣбва за нашитѣ лозари и струва *всичко само 30 ст.* Ние горѣщо прѣпоръчаме това ръководство на нашитѣ лозари.

Отчетъ на *Кюстендилското Държавно педагогическо трикласно и образцово училище*, съставенъ прѣзъ 1897 год. **Отчетъ** на *Държавното педагогическо училище съ гр. Казанлъкъ* за учебната 1896—97 год. и **Отчетъ** на *Пловдивската Държавна мъжка Гимназия „Александъръ I“* за учебната 1896 — 97 година.

Б Ю Л Е Т И Н Ъ

№ 19.

За врѣмето, състоянието на посѣвитѣ и течението на полските работи въ Княжеството отъ 4-ий до 10-ий Май н. г., спорѣдъ телеграфическитѣ свѣдения на Г. г. Окрѣжнитѣ Управители.

Врѣмето прѣзъ седмицата отъ 4-й до 10-й Май е било топло. Дѣждове благоприятни за посѣвитѣ сж паднѣли на всѣкъдѣ въ Княжеството. Градушка е имало въ Провадийско, Вратчанско, Радомирско, Тетевенско, Самоковско, Царибродско и Панагюрско съ поврѣди изобщо въ малѣкъ размѣръ.

Посѣвитѣ сж се подобрили значително на всѣкъдѣ. Състоянието имѣ е било слѣдующето.

Добри въ окрѣжията: Бургазско, Варненско, Видинско, Вратчанско, Ловчанско, Пловдивско, Плѣвенско, Руссенско, Разградско, Севлиевско, Свищовско, Силистренско, Сливенско, Ст.-Загорско, Търновско, Т.-Пазарджикско, Хасковско и въ околнитѣ: Ломска, Фердинандска, Ново-селска, Самоковска, Орханійска, Османъ-Пазарска и Ески-Джумайска.

Удовлетворителни въ околнитѣ: Кюстендилска, Босилеградска, Дубнишка, Берковска, Софійска, Трънска, Брѣзненска, Шуменска и Прѣславска.

Слаби. Въ околнитѣ: Царибродска, Радомирска, Пирдопска, Искрецска и Ново-Пазарска.

Лозята не били добри по причина на минжлогодишнитѣ поврѣди отъ дѣждовѣтѣ и пероноспората, (маната).

Овоцитѣ сж били изобщо въ-добро състояние.

Бубитѣ въ повечето райони сж прѣкарали 3-й сънъ и хранението се продължава при добри условия.

Беридбата и варението на розовото цвѣте въ Ст.-Загорско е почнѣло, а въ Пловдивско щѣло да почне прѣзъ текущата седмица.

Сѣянието на царевицата е било на привършване.

До краятъ на седмицата е имало засѣти въ Царибродска, Софійска, Ново-селска и Ихтиманска околни 400 хектара, 4000 нови уврати, декари съ захарно цвѣкло.

Къмъ Абонатитѣ ни.

Списанието ни закѣсѣ. Двѣ бѣхж причинитѣ на това закѣсняване, а именно: първата бѣ, че Редактора ни бѣше дълго врѣме въ обиколка изъ Южна България, за която му обиколка съобщихме въ послѣдната книжка на списанието ни; откъслеци отъ пѣтнитѣ му бѣлѣжки ще почнемъ да печатаме отъ слѣдующий брой. Втората бѣ и е, че повечето, да не кажемъ, всичкитѣ съ малки исключения наши абонати не си внесоха абонамента, а нѣкон даже и миналогодишния. Извѣстни са на г. г. абонатитѣ срѣдствата на редакцията ни, така щото повече отъ жестоко е да ни мжчатъ като не ни се издължаватъ. Печатаря ни затыга за пари, полици ни протестира, ние се свиваме и прѣвиваме за мангъръ, а нашитѣ абонати неискатъ и да знаятъ за това. Никой не работи безъ пари и печетари нѣма защо да печата даромъ. Ако даромъ се пише, редактира, експедира и купъ още други главоболни, то даромъ не се и печати па сега и не распраща. Всѣки брой на редакцията ни костова 300—400 л. Е, отъ кждѣ да се покрне този расходъ, когато не се исплащатъ абонаментитѣ. Г. г. Абонати, Ние имаме къмъ Васъ довѣрие та Ви испратихме до сега XV книжки, молимъ Ви имайте и Вие довѣрие къмъ насъ та ни испратете ако не цѣлий абонаментъ сега, то поне половината му, която сме вече издължили още съ XII книжка. Съ това ще ни помогнете да издаваме списанието си на врѣме та на врѣме и Вие да го получавате.

Даго бждемъ послушани.

Отъ Редакцията.

Къ свѣдѣнію г. г. новыхъ подписчиковъ не получавшихъ „НОВЫ“ въ 1897 г.

Лица, не состоявшія подписчиками „НОВЫ“ въ 1898 году и не имѣющія еще первой половины СОЧИНЕНІЙ АНДРЕЯ ПЕЧЕРСКАГО и первой половины СОЧИНЕНІЙ В. И. ДАЛЯ, могутъ, подписываясь на „НОВЫ“ въ 1898 году, получить первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій А. Печерскаго и первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій В. И. Даля, вмѣсто томовъ, выдаваемыхъ въ 1898 году прежнимъ подписчикамъ. Вторая же половина сочиненій, какъ А. Печерскаго, такъ и В. И. Даля, будетъ выдана этимъ новымъ подписчикамъ въ 1899 году, въ чемъ редакция теперь же и принимаетъ передъ ними обязательство. Новые подписчики на „НОВЫ“ 1898 года, т. е. лица, не бывшія подписчиками на журналъ въ минувшемъ 1897 г., при платѣ за 1898 г. 40 рублей, вмѣсто 24 руб., могутъ получить въ 1898 г.

всѣ 14 томовъ полнаго собранія сочиненій Андрея Печерскаго и всѣ 10 томовъ полнаго собранія сочиненій В. И. Даля,

а также и тѣ двѣ переплетенныя книги „Живописной Россіи“, которыя выдавались подписчикамъ въ 1897 году; значить, вмѣсто двухъ книгъ „Живописной Россіи“, они получаютъ четыре переплетенныя книги этого изданія и, вмѣсто 12 томовъ сочиненій А. Печерскаго и В. И. Даля, 24 тома.

Отъ г. г. болгарскихъ подписчиковъ подписка на „НОВЫ“ принимается у г. Хр. М. Златогстова въ Бургасъ (Болгарія) и въ главной конторѣ изданія товарищества М. О. Вольфъ въ С. Петербургѣ (Россія) Гости дворъ № 21. Подробныя объявленія высылаются изъ С. Петербурга безплатно по первому требованію.

„Свѣтъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: въ гр. Варна въ
обемъ отъ двѣ печатни коли всѣки брой.

Цѣната на годишния абонаментъ е 8 лева за въ Бъ-
гария, 10 — за извънъ.

На ученицитѣ и войницитѣ „Свѣтъ“ се отстъпва по 4
лева, а на църквитѣ учители — 6 лева, нѣ платими на
ведпжжъ. Абониранieto става чрѣзъ редакцията и чрѣзъ
венчкитѣ Т. П. станции въ бняжеството.

Рѣкописи назадъ се невръщатъ.

За обявление се плаща по 60 ст. за гармоненъ рѣдъ
на първа страница и — 30 ст. на послѣдната страница и
коряцитѣ.

 Всичко се адресира до редакцията на „Свѣтъ“ въ Варна.

 Молимъ г. г. учителитѣ и ученицитѣ — абонати на
списанието ни да ни лвяватъ на врѣме всѣко промѣнение
на адреситѣ си.
